

Handleiding Kinder- en Jeugdjury Vlaanderen

INHOUD

DEEL 1: BASIS

1. Kinder- en Jeugdjury Vlaanderen (KJV)	3
1.1 Samengevat	3
1.2 Voor wie	3
1.3 Honderden vrijwilligers	4
1.4 Logo	4
2. Wie kiest de boeken?	4
2.1 Samenstelling boekenlijsten	4
2.2 Meedoen?	4
3. Wat kost meedoen met de KJV?	4
3.1 Kiezen voor de KJV	4
3.2 Voldoende boeken	5
4. Ik wil meedoen met de KJV. Hoe gaat dat?	5
4.1 Lokale coördinator	5
4.2 Werken met leesgroepen	6
4.3 Werken zonder leesgroepen	7
4.4 Combinatie	7
4.5 Aanmelden	8
4.6 Internetjury en 16-plussers	8
5. Stemmen, stemmen tellen en stemmen doorgeven	9
5.1 Stemmen	9
5.2 Stemmen tellen en doorgeven	9
6. Je account op www.kjv.be	10
6.1 Je KJV-werking registreren	10
6.2 Inloggen en aanpassen	10
6.3 Stemmen tellen en online doorgeven	12
7. Feest	13
7.1 Nationaal KJV-feest	13
7.2 Uitnodigingen en inschrijvingen	14
7.3 Op pad	14
7.4 Je eigen feest	14
8. KJV in de bibliotheek	14
9. KJV op school	14

10. Materialen en ondersteuning	15
10.1 Online commentaar	15
10.2 Leesdagboek	15
10.3 Andere materialen en ondersteuning	15

DEEL 2: INSPIRATIE

1. Basiswerking	17
1.1 Begeleiders en juryleden zoeken en houden	17
1.2 Boeken aanschaffen en verdelen	17
1.3 Startvergadering	19
1.4 KJV zichtbaar houden in de bib	19
1.5 Contact met juryleden in een werking zonder leesgroepen	20
2. Aan de slag tijdens KJV-bijeenkomsten	20
2.1 Algemene tips	20
2.2 Filosoferen met kinderen	22
2.3 Methode Chambers	23
2.4 Stemmen met groep 1	24
2.5 Aan de slag met groep 2	25
2.6 Zie ook	26
3. Extra activiteiten en andere verwennerij	26
3.1 Het Grote Kinder- en Jeugdjurylied	26
3.2 Voorleesontbijt	28
3.3 Auteur(s) op bezoek	28
3.4 Boekenzoektocht	30
3.5 Boekdate	30
3.6 Literaire hapjes	31
3.7 KJV-krant	33
4. Bouw je eigen feest	34
4.1 Locatie	34
4.2 Aankleding en omkadering	35
4.3 Avondfeest	37
4.4 Receptie	38
4.5 Randactiviteiten	39
4.6 Bekendmaking van de winnaars	40

DEEL 3: LEES MEER

1. Over smaak valt niet te twisten	42
2. Over de grenzen	43
3. Literatuurlijst: meer lezen over kinder- en jeugdliteratuur	46
4. De gouden regels van Stichting Lezen	49

Handleiding Kinder- en Jeugdjury Vlaanderen

DEEL 1: BASIS

---

1. KINDER- EN JEUGDJURY VLAANDEREN

1.1 Samengevat

De Kinder- en Jeugdjury Vlaanderen (KJV) is in 1981 in Gent ontstaan. Vandaag is het een jury van meer dan 7 000 kinderen en jongeren tussen 4 en 16 jaar. Per leeftijdsgroep lezen zij tien boeken. In een persoonlijk leesdagboek houden ze bij welke boeken ze gelezen hebben en wat ze daarvan vonden, op www.kjv.be geven ze commentaar bij de boeken. Heel wat juryleden komen tussen september en april samen in leesgroepen in hun bibliotheek of op school om de boeken met elkaar te bespreken.

Nadat de juryleden alle boeken gelezen hebben, stellen ze een rangorde op: welk boek vonden ze het best, welk het minst goed, enzovoort. Alle stemmen worden verzameld, geteld en verwerkt door Stichting Lezen. In mei, aan het einde van het leesjaar, maakt Stichting Lezen bekend welke boeken de juryleden bekronen.

Stichting Lezen (www.stichtinglezen.be) zorgt voor de algemene coördinatie van de KJV. De lokale organisatie en begeleiding van de juryleden gebeurt door een uitgebreid netwerk van vrijwilligers, bibliotheken en scholen.

De Kinder- en Jeugdjury Vlaanderen wil kinderen en jongeren hun eigen lectuur kritisch laten beoordelen en hen een stem geven naast die van volwassenen.

1.2 Voor wie

Alle leesgrage kinderen en jongeren tussen 4 en 16 jaar kunnen meedoen. Er zijn zes leeftijdscategorieën:

- Groep 1: 4 tot 6 jaar (kleuters)
- Groep 2: 6 tot 8 jaar (eerste en tweede leerjaar)
- Groep 3: 8 tot 10 jaar (derde en vierde leerjaar)
- Groep 4: 10 tot 12 jaar (vijfde en zesde leerjaar)
- Groep 5: 12 tot 14 jaar (eerste en tweede middelbaar)
- Groep 6: 14 tot 16 jaar (derde en vierde middelbaar)

Binnen hun leeftijdscategorie lezen en bespreken de juryleden tien vooraf vastgelegde titels: vijf Vlaamse en vijf niet-Vlaamse (Nederlandse of vertaalde) boeken. De KJV kent één gouden regel: een jurylid moet alle boeken van zijn leeftijdsgroep hebben gelezen om geldig te kunnen stemmen. Omdat tien boeken lezen een hele klus is, zijn de kinderen die mee (willen) doen met de KJV doorgaans kinderen die graag lezen of die op zijn minst open staan voor boeken. Voor hen biedt de KJV een verdieping van hun leesleven. Het is niet de bedoeling om een kind dat (nog) niet graag leest, te verplichten om op amper een half jaar tijd tien boeken te lezen. Dat kan alleen maar averechtse gevolgen hebben.

1.3 Honderden vrijwilligers

De KJV is een succes dankzij honderden vrijwilligers die zich in hun eigen gemeente inzetten voor de juryleden. Zonder hen, zonder hun enthousiasme, boekenliefde en vakkennis is er eenvoudigweg geen Kinder- en Jeugdjury Vlaanderen. Stichting Lezen wil die vrijwilligers zo goed mogelijk ondersteunen. Ze doet dat met een website (www.kjv.be), een handleiding, werkmodellen, promotiematerialen en vormingsmomenten voor begeleiders.

1.4 Logo

Het KJV-logo werd in 2001 ontworpen door Klaas Verplancke. Je kan het opvragen via kjv@stichtinglezen.be. Je kan het gebruiken voor je eigen documenten, maar hou er rekening mee dat het auteursrechtelijk is beschermd. Je mag er dus niks aan wijzigen!

2. WIE Kiest DE BOEKEN?

2.1 Samenstelling boekenlijsten

Een vijftigtal volwassenen leest de boekenoogst van een bepaald jaar – alle boeken voor het leesjaar 2010-2011, zijn bijvoorbeeld in 2009 verschenen – en kiest daaruit de boeken die de juryleden zullen lezen. Die nominatielezers zijn bibliotheekmedewerkers, leerkrachten, recensenten, boekhandelaren en andere boekenliefhebbers die het totale aanbod kennen en hier een weloverwogen keuze uit maken.

De nominatielezers zijn verdeeld in zes teams, één voor elke leeftijdsgroep. Elk team leest alle boeken die door een Vlaming geschreven zijn. Extra nominatieteams bekijken de volledige productie van vertaalde boeken en boeken die door Nederlandse auteurs geschreven zijn en kiezen hieruit de tien meest opvallende boeken. De zes nominatieteams lezen die tien titels bovenop de Vlaamse boeken. Tijdens een bijeenkomst discussiëren zij over de boeken en kiezen ze welke boeken de juryleden zullen lezen.

Voor elke leeftijdsgroep stellen de nominatieteams een aantrekkelijke, gevarieerde lijst samen die de boekenmarkt weerspiegelt. Hun opdracht is om tien boeken uit te zoeken die ze de moeite waard vinden om aan enthousiaste lezers voor te leggen. De lijsten zijn een combinatie van boeken die vooral voor leesplezier staan en van boeken die de juryleden een nieuwe leeservaring kunnen geven. Zo krijgen juryleden in de Kinder- en Jeugdjury een zicht op het volledige boekenaanbod, leren ze verschillende genres kennen en doen ze hier en daar een nieuwe ontdekking.

Oorspronkelijk kwamen alleen Vlaamse auteurs in aanmerking voor nominatie. Later kwamen er Vlaamse vertalers bij en vanaf het leesjaar 2007-2008 komen alle boeken die in het Nederlands verschijnen in aanmerking.

2.2 Meedoen?

Wil je zelf nominatielezer worden? Neem dan contact op met Stichting Lezen: kjv@stichtinglezen.be

3. WAT KOST MEEDOEN MET DE KJV?

3.1 Kiezen voor de KJV

Meedoen met de KJV is een keuze die je bewust maakt en die bepaalde – financiële – gevolgen heeft. Hou er eerst en vooral rekening mee dat je voldoende boeken moet aankopen. Andere kosten zijn die

van port en kopieën, reiskosten van begeleiders, drankjes tijdens de bijeenkomsten, promotiematerialen...

Van veel plaatselijke groepen horen we dat hun stad of gemeente vaak onverwachte mogelijkheden biedt. Veel gemeentes voorzien budgetten voor culturele of jongerenactiviteiten zoals de KJV. De reglementering hiervoor verschilt van gemeente tot gemeente. Voor specifieke informatie neem je best contact op met je eigen gemeente. Het is een plicht van de gemeente om waardevolle culturele initiatieven lokaal te ondersteunen.

3.2 Voldoende boeken

Centraal in een KJV-werking staan uiteraard de boeken. Zorg voor voldoende exemplaren voor de juryleden, maar koop je er niet arm aan. Meestal worden een aantal extra exemplaren aangekocht die rouleren tussen de juryleden en soms helpen bibliotheken elkaar uit de nood door via IBL boeken bij elkaar te lenen.

Leesgroepen kan je niet draaiende houden zonder voldoende exemplaren: het is immers de bedoeling dat alle juryleden in een groep op hetzelfde moment hetzelfde boek gelezen hebben. Hou hier rekening mee en bekijk tijdig de (financiële) middelen die je hebt. Beperk indien nodig het maximum aantal juryleden dat kan deelnemen.

4. IK WIL MEEDOEN MET DE KJV. HOE GAAT DAT?

Stichting Lezen zorgt voor de omkadering en voor de inhoudelijke en praktische ondersteuning van de KJV. De concrete invulling hiervan gebeurt per gemeente, door vrijwilligers en bibliotheekmedewerkers.

Als lokale KJV-werking heb je een grote vrijheid. De KJV kent één gouden regel: een jurylid moet alle boeken in zijn of haar leeftijdsgroep gelezen hebben om te mogen stemmen. Verder ben je vrij in je aanpak: je kan kiezen voor een werking met of zonder leesgroepen, je kan met alle leeftijdsgroepen starten of met één bepaalde leeftijd... Wat je ook kiest, de lokale coördinator zal centraal staan in je werking.

4.1 Lokale coördinator

De lokale coördinator is de spil van je KJV-werking, of je nu met of zonder leesgroepen werkt. De lokale coördinator:

- onderhoudt contact met de KJV-coördinator bij Stichting Lezen.
- houdt de (contact)gegevens up-to-date via www.kjv.be.
- houdt contact met de plaatselijke pers.
- houdt contact met de bibliotheek i.v.m. de aankoop van de boeken, het reservatie- en/of uitleensysteem voor de juryleden...
- coördineert de plaatselijke werking.
- bestelt materialen bij Stichting Lezen.
- verzamelt de stemmen en geeft die tijdig door via www.kjv.be.
- informeert begeleiders en/of juryleden over het KJV-feest en verzamelt de inschrijvingen.
- ondersteunt de leesgroepbegeleiders.

De lokale coördinator is de eerste contactpersoon van Stichting Lezen. Hij of zij krijgt alle informatie over de KJV. Stichting Lezen rekent erop dat de lokale coördinator die informatie doorgeeft aan de begeleiders en/of aan de juryleden en hun ouders.

4.2 Werken met leesgroepen

In een KJV-werking met leesgroepen komen de juryleden samen om over de boeken te praten. Volwassen begeleiders leiden de bijeenkomsten in goede banen. De lokale coördinator neemt de eindverantwoordelijkheid voor de KJV-werking in de gemeente op zich.

De lokale coördinator van een werking met leesgroepen...

- selecteert en begeleidt de begeleiders.
- zorgt voor voldoende begeleiders: voorzie voor elke leeftijdsgroep waarmee je werkt minstens één begeleider, zorg ook voor een (aantal) reservebegeleider(s) die kunnen inspringen wanneer iemand ziek of verhinderd is.
- brengt de nieuwe begeleiders in contact met mensen die al een tijdje meedraaien. Ervaren begeleiders hebben vaak een schat aan informatie die ze kunnen doorgeven aan nieuwkomers.
- zorgt voor de doorstroming van de informatie van Stichting Lezen naar de begeleiders en de juryleden.
- zorgt voor een geschikte ruimte voor de bijeenkomsten van de verschillende leesgroepen.
- zorgt – in overleg met de bibliotheek – voor voldoende boeken.
- verzamelt de stemmen van alle leesgroepen.
- telt alle stemmen van de juryleden op en geeft het eindtotaal door aan Stichting Lezen via www.kjv.be.
- houdt de (contact)gegevens over de KJV-werking up-to-date via www.kjv.be.

Begeleiders van leesgroepen...

- helpen de juryleden bij het lezen en bespreken van de genomineerde boeken.
- leiden de gesprekken en zorgen ervoor dat de bijeenkomsten vlot verlopen.
- treden enkel begeleidend op: als begeleider beïnvloed je de juryleden op geen enkele manier en laat je je eigen mening niet blijken. Dat veronderstelt een zekere maturiteit en vaardigheid om met een groep om te gaan.
- geven antwoord op allerlei praktische vragen van de juryleden.
- leiden de stemming, tellen de stemmen van de groep op en geven het resultaat door aan de lokale coördinator.

Bijeenkomsten

- De meeste leesgroepen komen ongeveer één keer per maand samen. Vaak bespreken ze twee boeken per bijeenkomst. Soms komen groepen – vaak die met jonge juryleden – in een geconcentreerde periode elke week samen om dan telkens één boek te bespreken.
- Naast de gewone bijeenkomsten kan je ook een startvergadering en een feestelijke slotbijeenkomst organiseren. Hierop nodig je alle juryleden en hun ouders uit.
- Probeer de data van alle bijeenkomsten bij het begin van het leesjaar al vast te leggen en aan alle betrokkenen (begeleiders, juryleden, ouders, bibliotheek...) door te geven.

Praten over boeken

- In de werkmodellen op www.kjv.be, in de rubriek 'Voor begeleiders', bij 'Werkmodel' vind je concrete tips over hoe je met de genomineerde boeken aan de slag kan in een leesgroep.
- Algemene ideeën, discussiepunten en werkvormen die op (bijna) alle boeken toe te passen zijn, vind je op www.kjv.be, in de rubriek 'Voor begeleiders', bij 'Handboek'.

4.3 Werken zonder leesgroepen

Niet iedereen kan of wil met leesgroepen aan de slag. Daarnaast is een werking zonder leesgroepen ook een rustige manier om de KJV te verkennen. Het vraagt minder van je dan een werking met leesgroepen en je krijgt een goede indruk van hoe de KJV werkt en wat de respons is. Wanneer je merkt dat er bij kinderen en bij volwassenen veel interesse is, kan je alsnog leesgroepen opstarten.

In een werking zonder leesgroepen lezen de juryleden de tien boeken op eigen houtje. Ze beoordelen de boeken zelfstandig (of met hulp van hun ouders) en stellen zelf een rangschikking op. Ze komen niet samen met andere juryleden in een leesgroep. Op het einde van het leesjaar bezorgen ze hun stemmen aan de lokale coördinator.

De lokale coördinator...

- bezorgt alle nodige informatie aan de juryleden en maakt hen attent op de afsluitdatum.
- houdt het leesvuur bij de juryleden warm. Vaak beginnen juryleden vol enthousiasme aan het leesjaar en verliezen ze na een tijdje de boeken en afsluitdatum uit het oog.
- verzamelt de stemmen van de juryleden.
- telt alle stemmen van de juryleden op en geeft het eindtotaal door aan Stichting Lezen via www.kjv.be.
- nodigt de juryleden uit voor het nationale feest.
- houdt de (contact)gegevens over de KJV-werking up-to-date via www.kjv.be.

Juryleden die meelesen in een werking zonder leesgroepen zijn geen internetjuryleden. Ze geven hun stem aan hun lokale coördinator en niet – zoals internetjuryleden doen – zelfstandig via de website aan Stichting Lezen.

4.4 Combinatie

Je bent niet verplicht om óf met, óf zonder leesgroepen te werken. Je kan voor een bepaalde leeftijdsgroep leesgroepen installeren (bijvoorbeeld omdat je hier een ideale begeleider voor kent) en voor de andere leeftijdsgroepen een niet-begeleide werking organiseren.

Ook ben je niet verplicht om meteen alle leeftijdsgroepen te installeren. Je kiest de groep(en) die het beste bij jouw situatie pas(t)(sen). In grote lijnen kunnen we zeggen dat:

- De interesse het grootst is bij groep 3 en 4, kinderen tussen 8 en 12 jaar. Als je niet zeker bent van de respons, is het meeste succes verzekerd als je voor deze groep(en) kiest.
- Kwantitatief gezien is de interesse het kleinste bij 12-plussers. Het aantal juryleden neemt sterk af wanneer kinderen naar de middelbare school gaan. Daar staat tegenover dat deze juryleden doorgaans bijzonder enthousiast zijn en dat ze heel bewust kiezen voor de KJV.
- Groep 1 is een categorie apart. De kleuter-juryleden kunnen zelf nog niet lezen, waardoor het lezen en bespreken van de boeken een specifieke aanpak vraagt. Je begint best pas met een leesgroep met kleuters als je het gevoel hebt dat je er de juiste begeleider voor gevonden hebt.

Als je met verschillende leeftijdsgroepen werkt, zal je merken dat de juryleden doorgroeien naar de volgende groep. Zo kan het aantal leeftijdsgroepen en het aantal juryleden in je werking geleidelijk en als vanzelf groeien.

Het is volstrekt normaal dat de interesse voor de KJV wisselt. Het ene jaar is het andere niet. Daar waar de interesse het ene jaar overrompend is, kan die het volgende jaar veel minder zijn.

4.5 Aanmelden

Als je meedoet met de KJV, meld je je KJV-werking aan op www.kjv.be, in de rubriek 'Voor begeleiders', bij 'Registreer'. Dit kan om het even wanneer. Zodra je je aangemeld hebt, krijg je automatisch alle mails, brieven en nieuws over de KJV.

Eén van de taken van de lokale coördinator is de (contact)gegevens van je werking up-to-date houden via www.kjv.be. Bij je registratie creëer je automatisch een eigen account op de website. Daarin noteer je alle gegevens die Stichting Lezen nodig heeft om de nationale werking vlot te doen verlopen: je contactgegevens, informatie over je eigen werking en leesgroepen en uiteraard de stemmen van je juryleden. Het spreekt voor zich dat je die gegevens steeds actueel houdt.

⇒ Meer details lees je in 'Je account op www.kjv.be'

4.6 Internetjury en 16-plussers

Voor kinderen en jongeren die in eerste instantie niet (meer) in jouw werking terecht kunnen, zijn er andere mogelijkheden:

Internetjury

Voor geïnteresseerde lezers die niet bij jou terecht kunnen – omdat je geen KJV-werking hebt of omdat je niet met alle leeftijdsgroepen werkt – is er de Internetjury. Internetjuryleden lezen alle boeken van hun leeftijdsgroep op eigen houtje en geven hun stem zelf door via een eigen account op www.kjv.be. Via hun account staan Internetjuryleden in rechtstreeks contact met Stichting Lezen, er is dus geen tussenpersoon in de vorm van een lokale coördinator in het spel.

Let er op dat Internetjuryleden hun stem niet doorgeven aan een begeleider of lokale coördinator! Als dit wel zou gebeuren, telt hun stem dubbel en dat is niet de bedoeling.

16-plussers

Juryleden zijn vaak zo enthousiast dat ze na hun 16de graag blijven meelesen met de KJV. Dat kan helaas niet. Wel kunnen ze op andere manieren betrokken blijven bij de KJV:

- Ze kunnen leesgroepbegeleider worden. In een eerste jaar worden ze best ingeschakeld als co-begeleider of assistent van de begeleider. Zo kunnen ze nagaan of dit echt iets voor hen is, zonder meteen veel verantwoordelijkheid te hebben.
- Ze kunnen zich kandidaat stellen om als jonge lezer deel uit te maken van een nominatieteam. Voor meer informatie hierover kan je mailen naar kjv@stichtinglezen.be
- Je kan een jongerenleesgroep voor hen opstarten.

Samenkomen in een leesgroep is voor veel juryleden een extra stimulans om te blijven lezen en om nieuwe boeken en auteurs te leren kennen. In sommige gemeentes is uit de KJV-werking dan ook een jongerenleesgroep gegroeid.

Je KJV-ervaring zal je helpen om zo'n jongerenleesgroep op te starten. Waarschijnlijk zullen (een aantal) oud-juryleden uit groep 6 mee verhuizen, maar vergeet niet de leesgroep ook aan een breder publiek bekend te maken. Stel eventueel een leeftijdsgrens in, zodat het een *jongerenleesgroep* blijft.

Jongeren van 16 jaar en ouder zijn geen kinderen meer. Omdat je leesgroep uit een beperkt aantal jongeren zal bestaan, is het goed mogelijk om bij het begin van het jaar de praktische zaken samen met de leden van de leesgroep te bespreken. Zo zijn de jongeren nog meer betrokken en wordt het nog meer hun leesgroep:

- Wanneer en hoe vaak komt de leesgroep samen? Maandelijks? Op welke dag in de week?
- Waar kom je samen? In de bibliotheek?
- Bespreek je één of meerdere boeken per bijeenkomst?
- Wie kiest de boeken?
- Wat is de rol van de begeleider?
- Hoe organiseer je een bijeenkomst: zoekt iemand extra informatie op over het boek en de auteur? Wie? Is er elke bijeenkomst iemand die een favoriet boek voortelt? ...

Inspiratie voor de boeken die de leesgroep gaat lezen, vind je bijvoorbeeld hier:

- www.boekenzoeker.org
Een overdaad aan boeken die rechtstreeks aansluiten bij interesses van jongeren.
- www.deleeslijst.be
Elk schooljaar 12 nieuwe, goede boeken voor jongeren uit 5 en 6 ASO.

Locus biedt hulp en inspiratie voor het opstarten en begeleiden van leesgroepen:
www.locusnet.be/portaal/Locus/Publiekswerking/Leesgroepen.

5. STEMMEN, STEMMEN TELLEN EN STEMMEN DOORGEVEN

5.1 Stemmen

Als alle boeken gelezen zijn, rangschikt elk jurylid de tien titels in volgorde van voorkeur: het beste boek komt op de eerste plaats, het minst goede boek op de tiende plaats. De juryleden mogen geen twee boeken op dezelfde plaats zetten. Over de rangorde discussieer je niet: elk jurylid stelt (anoniem) zijn eigen top 10 samen.

Overloop tijdens de laatste bijeenkomst van je leesgroep nog eens kort de hele lijst. Zo vermijd je dat het laatst besproken boek op de eerste plaats eindigt omdat dit vers in het geheugen ligt.

Stichting Lezen maakt elk jaar per leeftijdsgroep een stemformulier, dat je kan downloaden op www.kjv.be, in de rubriek 'Voor begeleiders', bij 'Start'. Die formulieren kan je kopiëren voor de juryleden.

5.2 Stemmen tellen en doorgeven

De juryleden bezorgen hun stemformulier aan de begeleider of aan de lokale coördinator, die voor de verdere verwerking en puntentelling zorgt.

De lokale coördinator...

- verzamelt alle stemformulieren.
- brengt alle stemmen samen in het Excel-bestand. Dit bestand kan je downloaden op www.kjv.be, in de rubriek 'Voor begeleiders', bij 'Start'. Het berekent automatisch de eindtotalen van elk boek. Het boek met het laagste cijfer heeft bij jullie het best gescoord.
- noteert in de account op www.kjv.be hoeveel juryleden uiteindelijk gestemd hebben.
- geeft de eindtotalen van elk boek door via de account op www.kjv.be.

⇒ Meer details lees je in 'Je account op www.kjv.be'

6. JE ACCOUNT OP WWW.KJV.BE

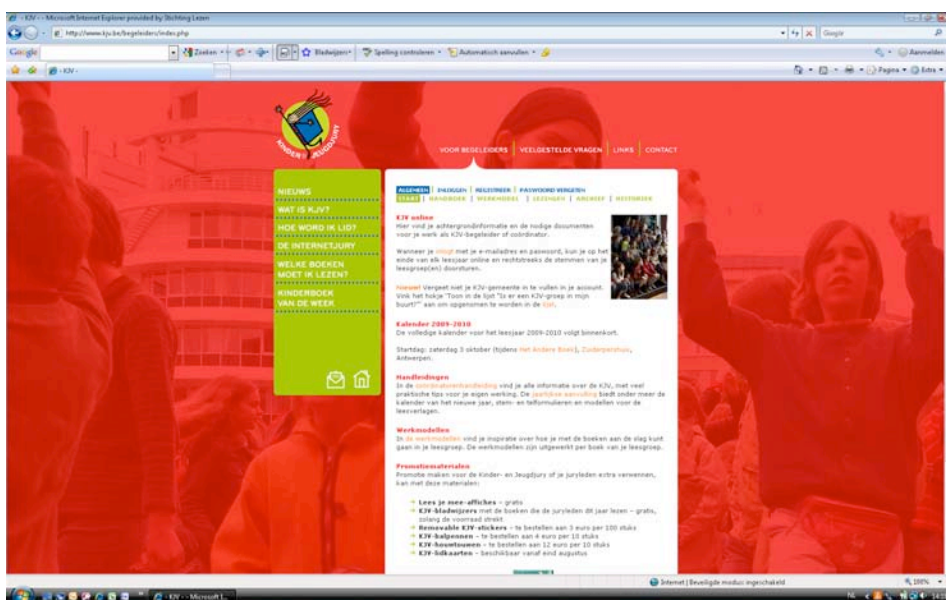
6.1 Je KJV-werking registreren

Als je mee gaat doen met de KJV, meld je je aan op www.kjv.be. Bij je registratie vragen we algemene gegevens over je KJV-werking en je contactgegevens. Die contactgegevens gebruikt Stichting Lezen voor alle KJV-correspondentie. Op basis van de cijfers en details die jij doorgeeft, weet Stichting Lezen hoeveel KJV-centra en juryleden er zijn en welke boeken in de prijzen vallen.

Om het overzichtelijk te houden, vragen we er per KJV-werking één coördinator aangesteld wordt. Die coördinator is contactpersoon en beheert de account.

Registreren

1. Ga naar www.kjv.be en klik op 'Voor begeleiders'.
2. Klik op 'Registreer'.
3. Vul alle gegevens in en klik onderaan op 'Registreer'.
4. Je krijgt meteen een bevestigingmail. Klik op de link in die mail om je registratie te voltooien.
5. Krijg je niet onmiddellijk een bevestigingsmail? Kijk dan eens bij je ongewenste of junkmail. Soms houdt de spamfilter het mailtje onterecht tegen.
6. Klaar! Je werking is geregistreerd en je hebt een account waarin je je KJV-gegevens bijhoudt.

www.kjv.be → Voor begeleiders

6.2 Inloggen en aanpassen

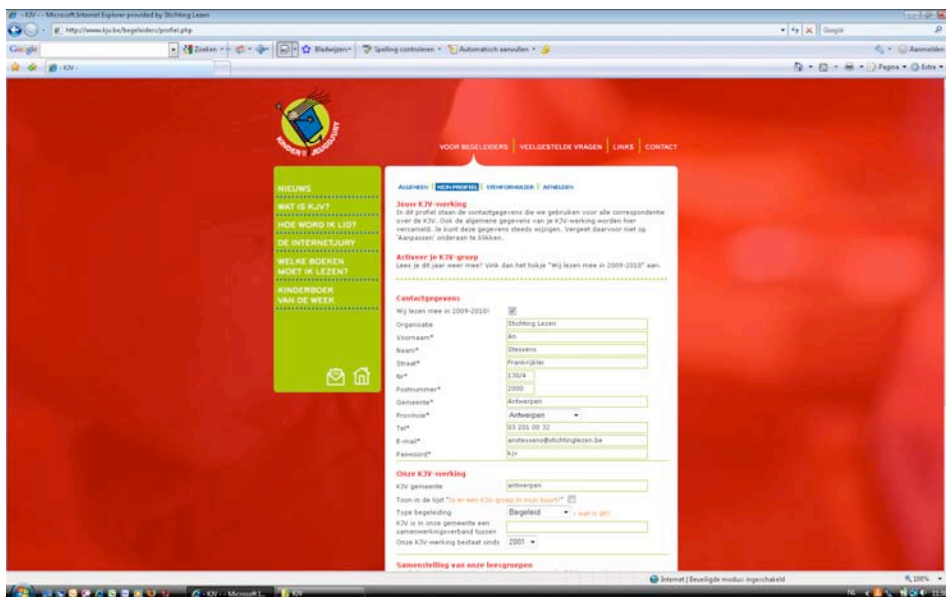
Je KJV-werking registreren doe je maar één keer. Zodra je een account hebt, houdt Stichting Lezen je automatisch op de hoogte over de KJV.

Met je paswoord en je e-mailadres kan je altijd inloggen op je account. In je profiel hou je alle gegevens over je KJV-werking bij: adres, samenwerkingsverbanden, aantal juryleden. Op het einde van het leesjaar geef je via het stemformulier de stemmen van je juryleden door.

Je kan je account altijd aanpassen – als het aantal juryleden verandert, als je met meer of minder of andere leeftijdsgroepen werkt, als er een nieuw leesjaar begint, als het contactadres wijzigt...

Inloggen

1. Ga naar www.kjv.be en klik op 'Voor begeleiders'.
2. Klik op 'Inloggen' en meld je aan met je e-mailadres en paswoord.
3. Je komt meteen terecht in je profiel.

www.kjv.be → Voor begeleiders → Inloggen → Mijn profiel

Je profiel bestaat uit drie delen: contactgegevens, jouw KJV-werking en de samenstelling van je leesgroep(en):

1. Contactgegevens	
Wij lezen mee in 2010-2011!	Ja/nee
Organisatie	...
Voornaam	...
Naam	...
Straat	...
Nr	...
Postnummer	...
Gemeente	...
Provincie	...
Tel	...
E-mail	...
Paswoord	...

Bij het begin van het leesjaar vink je het hokje 'Wij lezen mee in 2010-2011!' aan. Als je geregistreerd bent, krijg je een mailtje dat je hieraan herinnert.

De contactgegevens die je hier noteert, gebruikt Stichting Lezen voor alle KJV-correspondentie. Stichting Lezen stuurt vooral e-mails, maar doet af en toe ook een brief op de post.

2. Onze KJV-werking	
KJV gemeente	...
Toon in de lijst 'Is er een KJV-werking in mijn buurt?'	Ja / nee
Type begeleiding	Begeleid / Niet begeleid / Combinatie
KJV is in onze gemeente een samenwerkingsverband tussen	...
Onze KJV-werking bestaat sinds	...

De gemeente waarin de contactpersoon woont, is daarom niet de gemeente waar de KJV plaatsvindt. Noteer daarom hier expliciet je KJV-gemeente – ook als de twee gemeentes dezelfde zijn. Zo weet Stichting Lezen precies waar de KJV actief is en kan ze geïnteresseerde juryleden snel naar de juiste persoon sturen.

Wil je dat geïnteresseerde juryleden rechtstreeks contact met je kunnen opnemen? Vink dan het hokje bij 'Toon in de lijst *Is er een KJV-werking in mijn buurt?*' aan. Als je dit doet, verschijnen je gegevens meteen op de website, in de rubriek 'Hoe word ik lid'.

Bij 'Type begeleiding' noteer je of je met leesgroepen ('begeleid'), zonder leesgroepen ('niet begeleid') of allebei ('combinatie') werkt.

3. Onze leesgroepen in 2010-2011	
Heeft je werking meer dan één leesgroep in een leeftijdscategorie?	
Vul dan het totaal aantal juryleden in.	
Groep 1	... lezers
> naam begeleider(s)	...
Groep 2	... lezers
> naam begeleider(s)	...
Groep 3	... lezers
> naam begeleider(s)	...
Groep 4	... lezers
> naam begeleider(s)	...
Groep 5	... lezers
> naam begeleider(s)	...
Groep 6	... lezers
> naam begeleider(s)	...

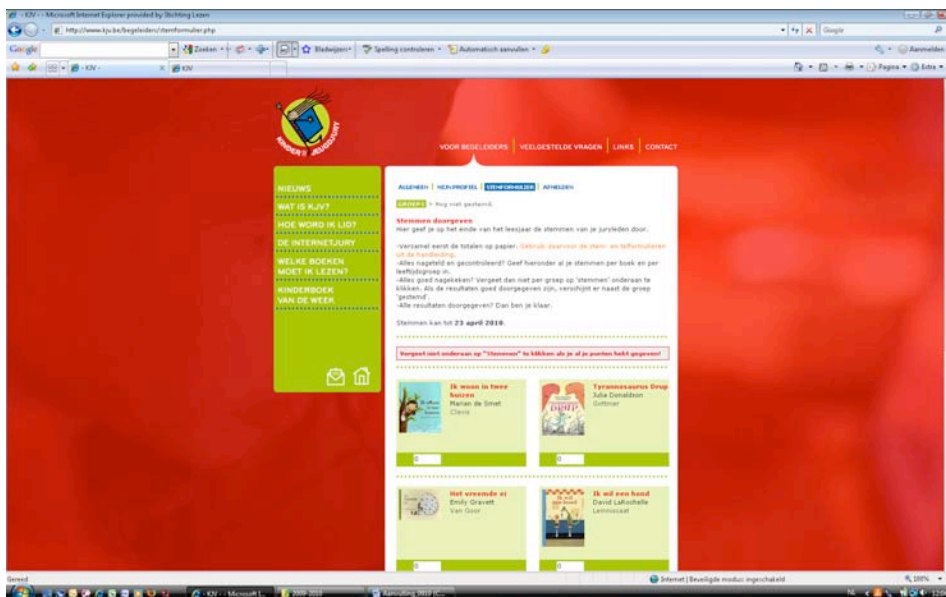
Bij de start van het leesjaar noteer je alvast het aantal juryleden en de namen van de begeleiders. Wanneer je op het einde van het leesjaar de stemmen van de juryleden doorgeeft, pas je dit aantal aan. Niet alle juryleden die aan het leesjaar begonnen, zullen tot op het einde meegelezen hebben.

6.3 Stemmen tellen en online doorgeven

Op www.kjv.be vind je de laatste dag waarop je de stemmen kan doorgeven. Het eindtotaal van de stemmen van al je juryleden geef je via het stemformulier in je account heel eenvoudig online door.

Stemmen tellen

1. Ga naar www.kjv.be en klik op 'Voor begeleiders'.
2. Ga naar 'Handboek'.
3. Download het Excel-telformulier.
4. Noteer van elk jurylid de rangorde in het Excel-formulier. Het bestand telt zelf alle cijfers op, zodat per boek automatisch het totaal van de leesgroep verschijnt.
5. Van elk boek geef je het totaal door via je account.

www.kjv.be → Voor begeleiders → Inloggen → Stemformulier

Stemmen online doorgeven

1. Ga naar www.kjv.be en klik op 'Voor begeleiders'.
2. Klik op 'Inloggen' en meld je aan met je e-mailadres en paswoord.
3. Pas het aantal stemmende juryleden aan in je profiel en klik op 'Aanpassen'.
4. Klik op 'Stemformulier' en voer per boek het eindtotaal in.
5. Klik op 'Stemmen'.

Als je stemmen met succes doorgegeven zijn, verschijnt de boodschap 'Gestemd' bij de groep in kwestie. Is dat niet het geval, probeer dan opnieuw of mail naar kjv@stichtinglezen.be.

7. FEEST

7.1 Nationaal KJV-feest

Het leesjaar 2010-2011 eindigt met een groot feest waarop de winnaars plechtig bekendgemaakt worden. Alle juryleden en de genomineerde auteurs en illustratoren worden hierop uitgenodigd. Ze kunnen elkaar ontmoeten tijdens voorleessessies, interviews en workshops. Uitgeverijen van kinder- en jeugdboeken bieden hun boeken te koop aan en juryleden kunnen de boeken laten signeren door de

auteurs en illustratoren. Foto's van de vorige feesten kan je bekijken op www.kjv.be, in de rubriek 'Voor begeleiders', bij 'Archief'.

Iedereen is welkom op het feest, maar deelnemen is niet verplicht.

7.2 Uitnodigingen en inschrijvingen

Praktische info over het feest verschijnt in de loop van het leesjaar op de website. Stichting Lezen houdt de lokale coördinatoren op de hoogte. Zij informeren op hun beurt de begeleiders en de juryleden en hun ouders. Internetjuryleden krijgen de uitnodiging rechtstreeks van Stichting Lezen, alle andere juryleden krijgen de informatie van hun lokale coördinator en/of begeleider.

De lokale coördinator verzamelt de inschrijvingen van de juryleden en geeft ze door aan Stichting Lezen.

7.3 Op pad

Veel KJV-groepen komen samen naar het feest: ze leggen een bus in of stappen samen op de trein. Stichting Lezen gaat ervan uit dat alle juryleden begeleid naar het feest komen. Voorzie dus voldoende volwassenen, zeker voor de jongere kinderen. Juryleden kunnen natuurlijk ook samen met hun ouders komen.

7.4 Bouw je eigen feest

Het einde van het leesjaar is sowieso een goede reden tot feesten. Of je juryleden naar het nationale feest komen of niet: je kan altijd je eigen KJV-feest bouwen. Tijdens zo'n feest vier je het afgelopen leesjaar en maak je de winnaars bekend. Afhankelijk van wanneer je feest plaats vindt, kan je enkel je eigen winnaars en/of de nationale winnaars bekend maken. Het leukst is als je alle boeken nog eens aan bod kan laten komen, maar je kan ook de winnaars eruit lichten.

⇒ Inspiratie voor je eigen feest vind je in 'Deel 2: Inspiratie'

8. KJV IN DE BIBLIOTHEEK

Het epicentrum van de KJV ligt meestal in de bibliotheek, waar vaak één bibliotheekmedewerker optreedt als lokale coördinator. Belangrijk hier is dat alle bibliotheekcollega's op de hoogte zijn van de KJV, ook als ze er niet of minder mee te maken hebben. Ook zij kunnen immers aangesproken worden door juryleden.

Hou als bibliotheek de KJV het hele jaar lang zichtbaar. Zo verliezen de juryleden de KJV niet uit het oog verliezen en betrek je hun ouders erbij. En wie weet geraken ook niet-juryleden geïnteresseerd.

Als de KJV-coördinator iemand van buiten de bibliotheek is, is het belangrijk om goede contacten met hem of haar te onderhouden. De externe coördinator kan de bibliotheek vragen om een aantal boeken te voorzien, om lokalen ter beschikking te stellen en om een speciaal uitleensysteem te hanteren voor de juryleden.

9. KJV OP SCHOOL

De KJV is er voor kinderen die graag en veel lezen. Het is niet de bedoeling om een kind dat (nog) niet graag leest, te verplichten om op amper een half jaar tijd tien boeken te lezen. Dat werkt alleen maar

averechts. Daarom richt de KJV zich niet in de eerste plaats op scholen. Dit betekent echter niet dat een enthousiaste school niet aan de slag kan met de KJV.

Scholen die willen meedoen de KJV, vragen we om de kinderen op vrijwillige basis te laten deelnemen. De kinderen kiezen zelf of ze jurylid worden. Vaak organiseert de school leesgroepen na schooltijd, tijdens pauzes, op woensdagnamiddag... Soms neemt een leesjuf- of meester of een GOK-leerkracht de KJV op in zijn of haar programma.

Ideaal is natuurlijk als de KJV-boeken kunnen meetellen als een gelezen boek voor taal of voor Nederlands – zowel op de basisschool als in de middelbare school. Juryleden die buiten schooltijd voor de KJV lezen, kunnen een KJV-boek bespreken in de klas en zo meteen medeleerlingen warm maken voor de KJV.

Juryleden vormen een clubje, maar hou de andere leerlingen betrokken door affiches over de boeken te knutselen en op te hangen, door kinderen tijdens de taallessen te laten praten over de KJV en over wat ze gelezen hebben...

10. MATERIALEN EN ONDERSTEUNING

De KJV wil juryleden stimuleren om niet alleen te lezen, maar ook om stil te staan bij wat en hoe ze lezen. Daarom vinden we het belangrijk dat ze hun eigen gedachten en hun eigen mening kwijt kunnen – in leesgroepen, maar ook online en in een persoonlijk leesdagboek. Die leesverdieping is essentieel en uniek voor de KJV.

10.1 Online commentaar

Sinds het leesjaar 2009-2010 kunnen juryleden online hun zeg doen over de boeken. Op www.kjv.be, bij 'Welke boeken moet ik lezen', kunnen ze hun commentaar achterlaten en reageren op de commentaren van andere juryleden. Stimuleer je juryleden om – vóór, na of tijdens de bijeenkomst – hier hun reacties te posten of post er gezamenlijk de mening van de groep.

10.2 Leesdagboek

In een eigen, persoonlijk leesdagboek kunnen de juryleden bijhouden welke boeken ze lezen en wat ze ervan vonden.

Elke leeftijdsgroep heeft een eigen leesdagboek. Juryleden krijgen hun dagboek wanneer ze aan een groep beginnen. In het dagboek is ruimte voor notities over twintig boeken: de twintig boeken die ze de komende twee jaar als jurylid zullen lezen. De juryleden kunnen er de boeken bijhouden, vertellen wat ze van het boek vonden, scores geven, tekenen... Verder is er plaats om de eigen top 10 te noteren en titels op te schrijven die ze beslist nog willen lezen.

Trouwe juryleden verzamelen na verloop van tijd zes dagboeken en kunnen straks – na twaalf jaar – terugblikken op een rijk verleden als jurylid én hun eigen leesevolutie bekijken.

Het leesdagboek is niet verplicht en te koop in de webwinkel via www.kjv.be. De leesdagboeken in hun huidige vorm zullen een aantal jaar blijven. Je kan dus met een gerust hart een voorraad aanleggen.

10.3 Andere materialen en ondersteuning

Het leesdagboek is niet verplicht, commentaar achterlaten op de website evenmin. Dit zijn hulpmiddelen die de juryleden willen stimuleren om na te denken over de boeken en om een eigen

mening te vormen. Coördinatoren en begeleiders zijn vrij om dit op andere manieren aan te pakken. Zoek er gerust je eigen weg in. We horen graag je bevindingen!

Stichting Lezen biedt materialen en middelen aan die de gesprekken in leesgroepen kunnen ondersteunen:

- Materialen zoals leesdagboeken, bladwijzers en balpennen kan je bekijken en bestellen in de KJV-webwinkel via www.kjv.be
- Op het Prikbord op www.kjv.be kan je foto's, uitspraken, tekeningen, filmpjes, links... van jouw KJV-werking posten. Stichting Lezen post er boeiende links en auteursinformatie. Het resultaat is een bonte mix aan KJV-ervaringen die voor iedereen zichtbaar is en waar iedereen op kan reageren.
- Begeleiders kunnen op www.kjv.be, in de rubriek 'Voor begeleiders', bij 'Werkmodel' van elk boek een werkmodel downloaden. Hierin staan concrete tips om met dit boek aan de slag te gaan in een leesgroep.
- De Facebook-groep 'Begeleiders Kinder- en Jeugdjury Vlaanderen' biedt links, informatie en een forum waarop begeleiders ervaring kunnen uitwisselen.

Handleiding Kinder- en Jeugdjury Vlaanderen

DEEL 2: INSPIRATIE

---

1. BASISWERKING

1.1 Begeleiders en juryleden zoeken en houden

Je werking bekendmaken, begeleiders zoeken, juryleden enthousiast houden... Dat gaat niet altijd vanzelf. Zorg er als lokale coördinator daarom voor dat je begeleiders en juryleden zich goed voelen in je KJV-werking. Met andere woorden: verwen hen. Dat hoeft niet veel te kosten, een kleine attentie nu en dan doet vaak wonderen.

Begeleiders zoeken en houden

- Hou je ogen en oren open, leer de leerkrachten van de scholen in je gemeente kennen en doe eventueel een oproep via de communicatiekanalen van de bibliotheek.
Kinderboekenliefhebbers, moeders en vaders, oma's en opa's... op zich komt iedereen in aanmerking om begeleider te worden. Weet dat een affiche aan de muur in de bib zelden zo goed werkt als persoonlijk contact.
- Neem nooit een begeleider aan zonder eerst uitvoerig met hem of haar te spreken. Enerzijds is het belangrijk dat je als coördinator weet wat voor vlees je in de kuip hebt, anderzijds moet de kandidaat-begeleider goed weten waar hij aan begint.
- Hou je begeleiders betrokken bij de algemene organisatie (als ze dat willen). Steek de koppen samen om het komende jaar te plannen en neem de tijd om het voorbije jaar te evalueren.
- Zorg ervoor dat de begeleiders elkaar leren kennen door af en toe een etentje te organiseren waarop je ervaringen uitwisselt. Of ga samen naar vormingsmomenten. Stichting Lezen organiseert elk jaar een Startdag voor begeleiders met informatie en ideeën over hoe je met een leesgroep aan de slag kan.

Juryleden zoeken en houden

- Sommige geïnteresseerde kinderen zullen zich spontaan aanmelden. Spreek zelf ook de veellezers onder de bibliotheekgebruikers, schoolkinderen... aan.
- Hou een promopraatje in scholen, spreek leerkrachten aan. Veel KJV-groepen laten weten dat persoonlijk contact essentieel is.
- Leg affiches en flyers in de bibliotheek. Gebruik de communicatiekanalen van de bibliotheek en van andere verenigingen in de buurt.
- Trakteer je juryleden op een feestelijk startmoment en een plaatselijk slotfeest.
- Zorg ervoor dat de juryleden zich belangrijk voelen: laat hen toe in de vergaderzalen van de bibliotheek, geef hen een VIP-rondleiding in de bib, laat hen als eerste bepaalde boeken zien/lezen...
- Kleine attenties maken het verschil. Stuur bijvoorbeeld een kerstkaartje. De bibliotheek van Knokke wenste de juryleden 'ook in het nieuwe jaar veel plezier met de KJV-boeken.'

1.2 Boeken aanschaffen en verdelen

Geen KJV-werking zonder boeken. Dat spreekt voor zich. Maar hoeveel boeken koop je aan? Kan je bij andere bibliotheken boeken lenen? Hoe zorg je ervoor dat alle juryleden op tijd alle boeken gelezen

hebben? Dit zijn wellicht de grootste kopzorgen die de KJV met zich meebrengt. Gelukkig zijn er veel manieren om de verdeling van de boeken vlot te doen verlopen. Kort samengevat is er één gulden regel: maak goede afspraken en laat iedereen er zich aan houden.

1.2.1 Hoeveel boeken haal ik in huis?

Er zijn weinig KJV-centra die voor elk jurylid een boek (kunnen) voorzien. Meestal worden een aantal extra exemplaren aangekocht die rouleren tussen de juryleden, soms helpen bibliotheken elkaar uit de nood door via IBL boeken bij elkaar te lenen. Bekijk nog vóór je leesgroepen installeert hoever je middelen reiken en beperk eventueel het maximum aantal juryleden.

1.2.2 Reservatie- en/of uitleensysteem

Veel bibliotheken hebben voor de juryleden een speciaal reservatie- en/of uitleensysteem. Spreek bijvoorbeeld af dat juryleden maximum één KJV-boek kunnen meenemen en dat ze dit maximum één of twee weken mogen houden. Sommige bibliotheken stellen hun bibliotheeksoftware hierop in, maar veel bibliotheken houden dit systeem draaiende op basis van afspraken.

1.2.3 Een roulatiesysteem

Veel KJV-centra dokteren een roulatieschema uit. Dit schema kan je bij het begin van het jaar aan de juryleden bezorgen. Bedenk wel dat dit alleen kan werken als iedereen zich strikt aan de opgestelde planning houdt.

1.2.4 Boeken apart houden

Veel bibliotheken houden de genomineerde boeken (tijdelijk) apart voor de juryleden. Ze nemen de boeken uit het 'gewone' circuit en houden ze voorbehouden voor de juryleden:

- Soms staan de KJV-boeken samen op een rek in de bibliotheek dat alleen voor de juryleden bestemd is.
- Soms worden de boeken achter de schermen bijgehouden en vragen juryleden er persoonlijk naar. Het voordeel van dit laatste is dat je meteen contact hebt met de juryleden en dat je snel een praatje kan slaan over de boeken of over de KJV.

1.2.5 Opgvolging door de bib

Alle bovengenoemde afspraken en bijzonderheden houden zichzelf – helaas – zelden in stand. Daarom is het handig als een bibliotheekmedewerker tijd en ruimte heeft om in de gaten te houden of de juryleden, hun ouders en de begeleiders zich aan de afspraken houden, om telefoontjes te doen, mails te sturen... Dit is meteen een manier om de juryleden en hun ouders beter te leren kennen.

1.2.6 Samenwerking met de bib

Als de kern van je KJV-werking niet in de bibliotheek ligt, maak je best goede afspraken met de bib. Vraag of de bib extra exemplaren wil en kan aankopen voor de KJV, bepaal hoe de boeken uitgeleend worden, hoe lang de juryleden de boeken kunnen houden, of en hoe de boeken doorgegeven worden...

1.2.7 Meerdere KJV-centra in één gemeente

Soms doet niet alleen de bibliotheek enthousiast mee met de KJV, maar ook een klas of een school in de buurt – elk met een eigen coördinator en met een eigen manier van werken. Dat is uiteraard geen probleem: hoe meer zielen, hoe meer vreugd. Frustrerend wordt het wanneer de klas of school zelf geen middelen heeft om de boeken aan te kopen en ze haar leerlingen naar de bibliotheek stuurt, die uiteraard de boeken nodig heeft voor haar eigen juryleden.

Als je op school een KJV-werking opstart en je een beroep wil doen op de openbare bibliotheek, is het daarom aangewezen om eerst even te rade te gaan in de bib. Nog meer exemplaren aankopen zal niet altijd een optie zijn voor de bib, maar er zijn genoeg trucjes die de samenwerking vlot kunnen doen verlopen. Stel bijvoorbeeld het leesschema op elkaar af, zodat dezelfde boeken niet op hetzelfde moment gelezen worden door de twee KJV-centra.

1.2.8 Wat met de extra boeken na het leesjaar?

Als je extra boeken aankoopt, is de kans groot dat je op het einde van het leesjaar met een boekenoverschot zit: boeken die je strikt genomen niet meer nodig hebt. Dan kan je:

- de extra boeken verloten onder de juryleden, bijvoorbeeld tijdens je slotfeest.
- net als bijvoorbeeld de bibliotheek in Beveren kant-en-klare lespakketten maken voor de scholen in je buurt. Maak pakketjes van de boeken en de werkmodellen en bezorg dit aan geïnteresseerde leerkrachten. Zo doet je scholenwerking zijn voordeel met je KJV-werking.

1.3 Startvergadering

Meedoen met de KJV is – ook voor de juryleden – niet iets dat je even snel tussendoor doet. Als je het jaar met een bijzondere startvergadering te begint, kan je alles rustig op een rij zetten. Betrek de ouders bij deze vergadering, zo is de kans groter dat de afspraken nageleefd zullen worden. Verder benadrukt zo'n plechtig begin natuurlijk ook het belang van de taak die de juryleden wacht.

Tips voor een startvergadering

- Geef zowel algemene informatie over de KJV als specifieke informatie over jullie eigen werking.
- Laat de juryleden kennismaken met hun begeleider en met elkaar.
- Geef de juryleden een overzicht van alle data van de bijeenkomsten, met naam, adres en telefoonnummer van de begeleider en namen en (e-mail)adressen van de andere juryleden.
- Geef de juryleden een overzicht van de genomineerde boeken. Hiervoor kan je de bladwijzer gebruiken of een aangepaste versie van het stemformulier. Op www.kjv.be, bij 'Welke boeken moet ik lezen' kan je covers downloaden en van elk boek een korte inhoud overnemen.
- Maak duidelijke afspraken over het doorgeven van de boeken.
- Veel KJV-groepen maken voor elk jurylid een mapje. In dit mapje kan je alle paperassen verzamelen, van de leeslijst tot het adres van de begeleider. Je kan de logo's van de KJV en de bibliotheek op de voorpagina zetten.
- Zorg voor toeters en bellen en vraag eventueel de burgemeester of directeur-bibliothecaris om het lint van het nieuwe leesjaar door te knippen.
- Kleed alles feestelijk aan met vlagjes, affiches (onder meer te bestellen in de webwinkel via www.kjv.be), nieuwsgierig makende citaten uit de KJV-boeken, een hapje en een drankje...
- Geef de juryleden hun eerste boek mee.

1.4 KJV zichtbaar houden in de bib

Als je de KJV het hele (lees)jaar lang zichtbaar houdt in de bib, voelen de juryleden zich voortdurend aangesproken. Niet-juryleden kan je op deze manier nieuwsgierig maken, zodat ze volgend jaar misschien ook willen meelesen.

KJV zichtbaar houden in de bib

- Maak van de KJV een vaste waarde in de aankleding van je bibliotheek. Richt een tafel of balie in als KJV-plek, waar je informatie over de KJV legt met eventueel een inschrijvingsformulier. Plaats er (covers van) de genomineerde boeken, citaten uit de boeken en uit recensies, uitspraken van juryleden, foto's van bijeenkomsten, tekeningen en knutselwerkjes van de juryleden... Op het einde van het leesjaar zet je hier de bekroonde boeken in de kijker.

- Voorzie een centraal punt waar je het laatste KJV-nieuws verzamelt. Dat kan de KJV-tafel zijn, maar net zo goed een eenvoudig prikbord.
- Kleef op de genomineerde boeken een opvallende sticker. Zeker als je met een speciaal – beperkt – uitleenregime werkt, herkennen balied medewerkers op die manier meteen de KJV-boeken. Verwijderbare KJV-stickers kan je bestellen in de KJV-webwinkel via www.kjv.be.

1.5 Contact met juryleden in een KJV-werking zonder leesgroepen

Het is niet vanzelfsprekend om contact met je juryleden te houden als je zonder leesgroepen werkt. Dat betekent dat je niet altijd zicht hebt op wie welke boeken al gelezen heeft, op wie afhaakt... Deze tips kunnen helpen om toch een band met je juryleden op te bouwen:

- Hou de KJV-boeken apart en laat de juryleden naar de balie komen om hun boeken af te halen. Wanneer je hen het boek overhandigt, kan je snel een praatje slaan op wat ze al gelezen hebben, welk boek ze mooi vonden en of ze zin hebben in dit boek.
- Maak een lijst (bijvoorbeeld in Excel) waarin je de namen aan van je juryleden noteert en alle genomineerde boeken. Zet een kruisje bij het boek in kwestie wanneer het jurylid het leent. Zo hou je voor jezelf het overzicht op wie wat (nog niet) gelezen heeft.
- De bibliotheek in Zulte zet bij de KJV-stand een box met per boek een map. De juryleden vullen van elk boek een leesverslag in en stoppen dit in de juiste map. Daarna nemen ze het leesverslag dat bij het volgende boek hoort uit een andere map. Tussendoor spiekt het bibliotheekpersoneel in de mappen om te kijken wie welke boeken gelezen heeft en wat ze ervan vonden.
- Geef je juryleden een leesdagboek waarin ze de boeken noteren die ze gelezen hebben. Laan hen dit dagboek meebrengen wanneer ze een nieuw boek afhalen. Zet een gezien-stempel bij het boek dat ze net gelezen hebben. Zo zie je telkens hoe ver het jurylid staat. Leesdagboeken kan je kopen in de webwinkel via www.kjv.be
- De bibliotheek in Zulte belooft de juryleden tussendoor voor het geleverde werk: na drie gelezen boeken krijgen ze een Ik lees mee-sticker, na zes gelezen boeken een balpen. Wie met succes de tien boeken gelezen heeft, mag een boek kiezen uit de KJV-boeken van het voorbije jaar. Stickers en balpennen kan je kopen in de webwinkel via www.kjv.be

2. AAN DE SLAG TIJDENS KJV-BIJEENKOMSTEN

2.1 Algemene tips

2.1.1 *Gesprek op gang brengen*

Kondig op het einde van de bijeenkomst de volgende bijeenkomst aan. Zeg welk(e) boek(en) je dan bespreekt en vertel er al wat over. Geef de juryleden een taak tegen de volgende bijeenkomst of vraag hen om iets mee te brengen:

- Geef de juryleden de opdracht gegeven om een nieuwe kافت te ontwerpen voor (één van) de boeken. Dat kan dan een leuke start zijn voor de discussie.
- Vraag hen om een voorwerp mee te brengen dat ze in verband brengen met (één van) de boeken. Begin de discussie door over de voorwerpen te praten.
- Vraag hen om een fragment te noteren dat volgens hen de essentie van het boek samenvat. Bespreek met de groep waarom net die fragmenten cruciaal zijn. Benadruk dat alle fragmenten goed gekozen zijn en dat iedereen een boek op zijn of haar manier leest en interpreteert. De veelheid aan interpretaties van hetzelfde boek maakt lezen net zo interessant.

2.1.2 Stellingenspel

Je verwoordt als begeleider een stelling en laat de juryleden aangeven of ze het hier al dan niet meeeens zijn. Dat doen ze door op een specifieke plaats in het lokaal te gaan staan (één kant is ‘akkoord’, één kant is ‘niet akkoord’, een hoekje ergens is ‘euh, ik weet het niet’). Je kan ook drie papiertjes geven aan elk jurylid, om zijn of haar mening aan te geven, bijvoorbeeld: een groen voor ‘akkoord’, een rood voor ‘niet akkoord’ en een wit voor ‘ik weet het niet’.

2.1.3 Leesdagboek

Juryleden kunnen hun mening kwijt op de website en in een eigen KJV-leesdagboek. Dit dagboek kan je gemakkelijk integreren in je KJV-werking:

- Stimuleer de juryleden om hun ideeën tijdens het lezen te noteren in het Leesdagboek: mooie zinnen, bijzondere woorden, verwijzingen naar grappig fragmenten, commentaren... Laat hen het dagboek meebrengen naar de bespreking. Ze hebben dan meteen wat bruikbaar bij de hand.
- Voor wie graag leest, is het altijd leuk om boekentips van anderen te krijgen. De juryleden kunnen leestips van andere juryleden noteren in hun leesdagboek.
- Laat de juryleden vóór ze stemmen terugbladeren en terugkijken naar de boeken die ze lazen.
- Neem het dagboek mee naar het KJV-feest en gebruik het als handtekeningboekje.

Het dagboek is en blijft het persoonlijke bezit van het jurylid. De dingen die ze noteren, noteren ze in de eerste plaats voor zichzelf. Na een aantal jaar krijgen ze een mooi overzicht van hun eigen leesleven en de evolutie daarin.

Leesdagboeken kan je kopen in de webwinkel via www.kjv.be. Heb je niet de middelen om massaal leesdagboeken aan te kopen? Dan kan je de juryleden vragen om in een eigen schriftje een leesdagboek bij te houden. Laat hen de titels van de KJV-boeken noteren, opmerkingen en gedachten tijdens het lezen, tips van anderen... Hetzelfde kan je doen met losse papieren en een eenvoudige map. Zorg voor KJV-stickers om schrift of map op te vrolijken.

Sommige KJV-centra vragen lidgeld aan de juryleden om de kosten te dekken. Ook voor het leesdagboek kan je een kleine bijdrage vragen.

2.1.4 Stemmen

Vlak voor de juryleden gaan stemmen, overloop je best nog even alle titels. Zorg ervoor dat je van elk boek minstens een exemplaar bij de hand hebt. Zo vermijd je dat het laatst besproken boek het hoogst in de top 10 eindigt omdat dit nu eenmaal nog vers in het geheugen ligt.

Een ludieke manier om alle boeken nog eens onder de aandacht te brengen is door de boeken over het lokaal te verspreiden. Je poneert als begeleider een aantal stellingen, bijvoorbeeld:

- Dit boek heeft de mooiste illustraties.
- Dit boek is het spannendst.
- Dit boek heeft een onverwacht einde.
- Met dit hoofdpersonage wil ik weleens iets gaan drinken.
- In dit boek speelt een irritant personage mee.
- Dit is de beste titel.
- Dit is de mooiste cover.
- Dit is het interessantste thema.
- Uit dit boek heb ik het meest bijgeleerd.

- ...

De juryleden gaan telkens bij het boek staan dat volgens hen het dichtst bij de stelling aansluit.

Het eigenlijke stemmen is een serieuze aangelegenheid: verspreid tafeltjes over het lokaal zodat de juryleden niet bij elkaar kunnen afkijken, leg op voorhand een potlood of KJV-balpen en een (omgekeerd) stemformulier klaar en eis absolute stilte tijdens het stemmen.

2.2 Filosoferen met kinderen (door Silvie Moors)

Themagericht praten over boeken kan prima volgens de methode ‘filosoferen met kinderen’ (FMK). Sommige verhalen, fragmenten in boeken of gedichten lokken de lezer uit zijn tent, stellen hem vragen.

2.2.1 Waarom filosoferen?

Filosoferen met kinderen is een discipline die kinderen wil aanzetten tot nadenken. De achterliggende idee is dat kinderen enerzijds het fundamentele recht hebben om zelf hun gedachten en meningen te ontwikkelen en dat ze anderzijds in staat zijn tot abstract nadenken. Bovendien wil filosoferen met kinderen het redeneren, logisch denken en formuleren van een eigen mening stimuleren.

2.2.2 Waar komt filosoferen met kinderen vandaan?

Eind jaren zestig, begin jaren zeventig van de vorige eeuw had professor Matthew Lipman genoeg van studenten die braaf hun cursus uit het hoofd kenden, maar niet in staat bleken zelfstandig na te denken. Daarom ontwikkelde hij een programma om kinderen zelf te leren nadenken over de dingen om hen heen: het P.C.-programma. Lipman heeft een idealistische kijk op dit filosofeerprogramma. Hij hoopt dat kinderen door het filosoferen – en door zo zelfstandig na te denken – een moreel bewustzijn en een verantwoordelijkheid ten opzichte van de maatschappij ontwikkelen. Het onderzoek van metafysische kwesties, het filosoferen, is niet een doel op zich, maar wel een middel om onder meer bij ethische kwesties het beste voor het grootste deel van de maatschappij te bekomen. Een maatschappij heeft namelijk mensen met visie nodig. En zulke mensen krijg je niet als je kinderen opvoedt binnen een reproductief denksysteem.

2.2.3 Hoe filosoferen?

Wanneer je begint te filosoferen, hou je best de volgende basisprincipes in het achterhoofd:

- Als je filosofeert met kinderen, ben je niet de ‘alwetende volwassene’. Je bent wel de vragensteller: je verwacht antwoorden, peilt naar argumenten en confronteert verschillende meningen met elkaar.
- Je stelt vragen die abstract genoeg blijven. Filosoferen is geen kringgesprek: anekdotes of persoonlijke verhalen komen er niet aan te pas. Bij filosoferen blijf je abstract redeneren. Als de vragen toch te persoonlijk worden, probeer dan vriendelijk maar kordaat weer op het abstracte spoor te komen.
- Je stelt vragen die aangepast zijn aan het begripsvermogen van het kind. Aan een zesjarige stel je je vragen anders dan aan een twaalfjarige.
- Je vragen zijn meestal niet met ‘ja’ of ‘nee’ te beantwoorden, maar vragen om een duidelijke argumentatie. Het zijn open vragen. Let ervoor op dat je eigen overtuiging niet ongemerkt in je vraag sluipt. Dus niet: is god boos als het regent? Maar wel: waarom regent het?
- Geen enkel antwoord op een vraag is juist of fout.
- Ga in op de antwoorden. Probeer het antwoord samen met je gesprekspartners te verfijnen. Wat bedoelt hij precies? Kan hij dat bewijzen? Hoe weet hij dat zeker? Wat vinden de anderen

ervan? Om te kunnen doorvragen heb je een zeker inlevingsvermogen nodig. Probeer je in te leven in de gedachtestroom van je gesprekspartners.

- Filosoferen met kinderen doe je in een kring. Er is één gespreksleider en dat ben jij. De kinderen zijn vrij om al dan niet te antwoorden op je vragen. Binnen de filosofische kring moet er niets. We gaan ervan uit dat ook kinderen die niet actief deelnemen aan het gesprek er toch iets aan kunnen hebben door bijvoorbeeld gewoon te luisteren naar de anderen.
- Filosoferen met kinderen wil zelf laten nadenken, met elkaar laten praten op een abstract niveau, wil kinderen leren argumenteren. In elk goed boek vind je metafysische thema's waarover je het kan hebben.
- Als begeleider van een leesgroep is het belangrijk om kinderen op een goede manier te laten praten over boeken. Dat is gemakkelijker gezegd dan gedaan. Als begeleider stel je vragen die verder moeten peilen dan 'waarom' maar die het gesprek niet in een bepaalde richting mogen duwen. Je bent als begeleider de moderator, je vraagt naar argumenten, stelt nieuwe vragen en laat je lezers zo zelf tot bepaalde inzichten komen.

2.2.4 Meer lezen?

- In de werkmodellen kan je voor elk boek mogelijke thema's en gespreksonderwerpen terugvinden. De werkmodellen kan je downloaden op www.kjv.be, in de rubriek 'Voor begeleiders', bij 'Werkmodel'.
- 'Filosoferen met kinderen : een gesprek met Marja van Rossum en Ingeborg Hendriks' / Annemiek Haalboom. In: *Leesgoed*, vol. 31 (2004), afl. 7, pag. 304-306.
- 'Lat-relatie of huwelijk? : Over de mogelijke verhouding tussen filosofie en jeugdliteratuur' / Karen Ghonem-Woets. In: *Leesgoed*, vol. 31 (2004), afl. 7, pag. 307-310.
- *Van boeken ga je denken : filosoferen met kinderen aan de hand van jeugdliteratuur* / Richard Anthonie en Silvie Moors (Acco, 2002)
- 'Wie ben ik? ; een filosofische boekenspeurtocht naar onszelf' / Silvie Moors. In: *Leesgoed*, vol. 31 (2004), afl. 7, pag. 300-303.

2.3 Methode Chambers

In zijn boek *Vertel eens* (Biblion, 2002) beschrijft Aidan Chambers een methode waarbij kinderen op een speelse en spitsvondige manier gestimuleerd worden om te praten over boeken. In zijn vierkolommen-methode gaan kinderen verder dan leuk-niet-leuk-antwoorden. Onderliggende motieven, patronen, vreemde en nieuwe vormen in het boek worden als vanzelf besproken.

Neem een bord, groot blad papier of flip-over waarop je voor iedereen zichtbaar kan noteren. Maak vier kolommen:

Leuk	Niet leuk	Moeilijk	Patronen
...	...	...	...
...	...	...	...

Stel per kolom vragen. Laat de juryleden antwoorden in steekwoorden en korte zinnen die jij noteert op het blad, in de desbetreffende kolom.

Deze vragen kunnen als leidraad dienen en helpen om de kolommen te vullen:

1. *Wat vond je leuk, mooi, goed aan dit boek?*

Wat is je opgevallen?

Waar had je meer over willen lezen?

2. *Wat vond je niet leuk aan dit boek?*

Waren er stukken die je vervelend vond?

Heb je stukken overgeslagen? Welke?

Als je het boek niet uit hebt, waar ben je dan opgehouden met lezen? Waarom daar?

3. *Wat was er moeilijk of onduidelijk?*

Wat vond je vreemd?

Was er iets dat je nog nooit in een boek bent tegengekomen?

Was er iets dat je totaal verraste?

Waren er dingen die niet klopten?

4. *Zag je bepaalde patronen of verbanden?*

Was er iets dat steeds terug kwam in het verhaal?

Zodra alle kolommen gevuld zijn en iedereen de kans gehad heeft de kolommen door elkaar aan te vullen, vraag je de kinderen om lijnen te trekken van de ene kolom naar de andere. Zien ze misschien twee keer hetzelfde woord staan, maar in een andere kolom? Zijn er zaken die opvallen in meerdere kolommen en met elkaar te maken hebben? Valt er meteen een thema of een onderwerp op? Het onderwerp dat je zo ontdekt, gebruik je om het boek verder uit te diepen. Probeer met je groep de patronen en moeilijkheden te doorgronden, te ontdekken waar die vandaan komen, wat de bedoeling ervan is, waarom de schrijver erover schrijft, of de patronen ook echt essentieel zijn...

2.4 Stemmen met groep 1 (door Frederic Vercaemst, KJV Oostende)

Het stemmen met kleuters is en blijft een moeilijk gegeven. Eén van de valkuilen is dat de kleuter net het laatste boek dat verteld werd als leukste en beste kiest. Extra begeleiding is bij groep 1 dus heel belangrijk.

Volgende tips moet men kaderen binnen een klascontext. Binnen die context heb je natuurlijk meer ruimte en mogelijkheden om rond het boek te werken. Maar begeleiders buiten een klascontext kunnen de tips misschien vertalen naar hun eigen situatie.

2.4.1 *Eén boek per keer*

Met het kiezen van het slechtste en het beste boek hebben de kleuters meestal geen moeite. Het zijn meestal de plaatsen ertussen die een moeilijkheid opleveren. Bied daarom liefst niet meer dan één boek aan binnen een bijeenkomst. Hierdoor krijgt elk boek een evenwaardige behandeling.

Zorg eventueel voor meer bijeenkomsten dan bij de oudere leesgroepen. Dit impliceert natuurlijk een extra inspanning van begeleiders, ouders en kleuters.

2.4.2 *Blijf neutraal*

Als begeleider heb je natuurlijk ook een persoonlijke voorkeur voor een boek, bij een ander voel je eerder een afkeer. De kunst bestaat erin om elk boek op eenzelfde manier te behandelen. Als begeleider moet je er vanuit gaan dat de tien genomineerde boeken zorgvuldig gekozen zijn. Probeer je persoonlijke voorkeur niet op de voorgrond te brengen. Kleuters nemen nogal vaak de mening van een volwassen persoon over.

2.4.3 *Evalueer elk boek afzonderlijk*

Maak per boek een algemeen evaluatieblad. Op dit evaluatieblad kan je foto's van de kleuters plakken. In een tekstballon kan je hun eerste reactie noteren.

De evaluatiebladen kan je gebruiken bij de eindevaluatie van de boeken en het opstellen van de top 10. Een boek dat de kleuters eerst heel leuk vonden, kan bij de eindstemming niet plots op de laatste plaats terecht komen.

2.4.4 *Hou altijd alle boeken bij de hand*

Zorg er bij alle bijeenkomsten voor dat alle boeken aanwezig zijn en geef ze een ereplaats. Ze zien dan voortdurend de uitverkoren boeken. Voorzie momenten dat de kleuters de boeken kunnen inkijken en 'lezen'. Noteer zelf welke boeken wie welke boeken het meeste bekijkt. Die gegevens kan je dan ook meenemen bij de eindstemming.

2.4.5 *Kiezen en ordenen*

Leer de kleuters kiezen en ordenen. Begin door de kinderen een aantal snoepjes (of iets anders) aan te bieden. Laat hen die ordenen van lekker naar niet lekker. Wijs hen erop dat de volgorde niet bij iedereen hetzelfde is.

2.4.6 *Top 10*

Laat de kinderen individueel hun top 10 opstellen. Kleuters laten zich heel snel beïnvloeden door andere kinderen. Daarom kan je een soort kieshokje maken waar de kinderen in kunnen gaan om te stemmen. Soms kan je bij de gemeentediensten de echte stemhokjes lenen. Kopieer de kaften van de boeken (of neem de echte boeken erbij) en laat de kinderen die naar eigen smaak ordenen – zonder de priemende ogen van andere kleuters. Toets het uiteindelijke resultaat met je observatiegegevens.

2.4.7 *En dan ook nog dit...*

Als begeleider zie ik het stemmen nooit als het belangrijkste element van het werkjaar. Het belangrijkste is dat de kinderen verschillende boeken leren kennen. Boeken die ze anders misschien niet zo gauw zouden ontlene en in handen zouden krijgen. Ze leren ook dat elk kind een eigen mening heeft over een boek. Een eigen mening hebben mag! Zo ontwikkelen ze een eigen smaak en dit helpt hen bij het ontwikkelen van een eigen persoonlijkheid. De eindstemming zie ik als een leuke afsluiting van het werkjaar. Een extra spannend element voor de kinderen, auteurs en begeleiders, maar niet meer dan dat.

2.5 *Aan de slag met groep 2 (door Ann Foulon, KJV Knokke-Heist)*

De ene helft van de juryleden in groep 2 zit bij het begin van het leesjaar net in het eerste leerjaar en leert lezen, de andere helft zit in het tweede leesjaar en kan al vlotter lezen. Dat maakt dat groep 2 niet de meest voor de hand liggende leeftijdsgroep is, maar wel een boeiende en waardevolle. KJV Knokke-Heist werkt sinds een aantal jaren met groep 2 en dat loopt heel vlot. Dankbaar aan deze groep is dat de meeste van deze juryleden voor jaren KJV-plezier vertrekken.

Hoe we het aanpakken?

- We werken met een leesgroep, maar laten die niet langer dan 45 minuten duren. Langer mag zo'n bijeenkomst echt niet duren.
- Per maand lezen we twee boeken. Die lenen de juryleden van de bib. Afhankelijk van de grote van de groep mogen ze de boeken een maand houden of doen ze halverwege een wissel.
- Als een jurylid zich inschrijft, vertellen we de ouders er nadrukkelijk bij dat de juryleden nog niet alle boeken zelf kunnen worden en dat het ook voor deze leeftijd fijn is om de boeken samen te lezen en te bekijken.

ans 18-8-10 12:03

Deleted:

stage1 13-8-10 15:31

Deleted:

- De echte AVI-leesboekjes houden we opzij voor de laatste maanden van het leesjaar. Dan lukt het voor de juryleden uit het eerste leerjaar soms al om een boek helemaal zelf te lezen, wat ze heerlijk vinden.
- De juryleden krijgen een leesschriftje waar een paar korte vraagjes in staan. Dit wordt meestal door de ouders ingevuld.
- Tijdens de bijeenkomst overloopt de begeleidster de vragen uit het leesschriftje en stelt ze nog wat bijkomende vragen. De meeste juryleden kunnen hun antwoord niet zelf lezen. Omdat ze zo trots zijn dat ze het boek kennen of zelf gelezen hebben, weten ze meestal wel iets anders over het boek te vertellen.
- Bij elke bijeenkomst wordt nog eens terug verwezen naar eerder gelezen boekjes. Dit houdt de herinnering aan een boek levend. Zo leren de juryleden ook dat het laatst gelezen boek niet noodzakelijk hun favoriete boek moet zijn.
- Voor de leesgroepen in de bibliotheek schakelen we geen leerkracht in. Wel hebben we een enthousiaste juf die klassikaal meeleeft. Dit doet ze min of meer op dezelfde manier. Elke maand zet ze de leerlingen in groepjes om over de boeken te praten. De leerlingen krijgen van de bib hetzelfde leesschriftje. De bib gaat af en toe op bezoek met de nieuwe boeken.
- Belangrijk is dat je de boeken vooraf zelf leest en het leesjaar start met een vrolijk boek.
- Wat me nog steeds iedere jaar opnieuw verrast, zijn de reacties van de mama's (en al eens een papa) die vertellen hoe leesstimulerend de KJV werkt en hoe jonge lezertjes door de KJV proeven van verschillende soorten boeken. Ik merk ook dat mama's van juryleden niet zo hammeren op die AVI-boekjes.
- Terwijl bij de andere leeftijdsgroepen de combinatie van twee leerjaren goed lukt, blijft het grote verschil tussen het eerste en het tweede leerjaar in groep 2 moeilijk. Daarom probeer ik – als er genoeg inschrijvingen zijn – om een aparte groep te maken met alleen kinderen uit het eerste leerjaar. In die groep lees ik de boekjes zelf voor en laat ik de juryleden meelesen waar dat kan. Onderweg merk ik hoe ze het best 'aangepakt' worden. Al doende leert men...

2.6 Zie ook

Op www.kjv.be, in de rubriek 'Voor begeleiders', bij 'Werkmodel', kan je van elk boek een werkmodel downloaden. Hierin vind je tips en inspiratie over hoe je heel concreet met het boek aan de slag kan in je leesgroep.

Op www.kjv.be, in de rubriek 'Voor begeleiders', bij 'Handboek', kan je het document 'Algemene suggesties voor het werken met boeken in de klas' downloaden. De suggesties zijn gemaakt naar aanleiding van de Jeugdboekenweek 2010, maar zijn ook bruikbaar voor leesgroepen van de KJV.

3. EXTRA ACTIVITEITEN EN ANDERE VERWENNERIJ

3.1 Het Grote Kinder- en Jeugdjurylied

Op het feest in mei 2009 is onder luid applaus het Grote Kinder- en Jeugdjurylied voorgesteld. Joke van Leeuwen schreef de tekst, Caroline Deutman zorgde voor de muziek. Luisteren en meezingen kan via het Prikbord op www.kjv.be.

Het Grote Kinder- en Jeugdjurylied

Tekst: Joke van Leeuwen

Muziek: Caroline Deutman

We kruipen als we lezen in de huid
van wie er achter al die letters leven
die door een schrijver zo zijn opgeschreven,
en daarna kruipen wij er ook weer uit.
We doen het boek weer dicht en zeggen dan:
wat vinden jij en ik en zij,
wat vinden jij en zij en hij,
wat vinden wij
wat vinden wij ervan.

We lezen over vreugde en verdriet,
we lezen over engeltjes en draken
of over wat je zelf ook mee kunt maken.
Soms vinden wij het mooi, maar soms ook niet.
Van prentenboek tot dikke jeugdroman:
wat vinden jij en ik en zij,
wat vinden jij en zij en hij,
wat vinden wij
wat vinden wij ervan.

En zijn we door de hele stapel heen,
dan gaan we over die gelezen boeken
eens samen onze eigen woorden zoeken
en kiezen we per groep een nummer één,
hoewel een ander anders kiezen kan:
dit vinden jij en ik en zij,
dit vinden jij en zij en hij,
dit vinden wij
dit vinden wij ervan.

(Dit vinden wij, dit vinden wij, zoals je hoort en ziet,
maar als je dat niet vindt, oké, dan vind je dat maar niet)

Joke van Leeuwen studeerde aan de Kunstacademie in Antwerpen en wilde blijven tekenen en schrijven. In de meeste kinderboeken vullen die vaardigheden elkaar mooi aan, bij de boeken van Joke kunnen ze niet zonder elkaar. Haar verhalen en illustraties zijn meestal grappig en geven milde maatschappijkritiek. Voor haar is een kind geen tweederangsburger: het wordt niet iets, maar het is al iets. Daarom zijn juist de kinderen in haar boeken de sterke karakters. Ze zijn eigenzinnig, gevoelig en maken een tocht in een vreemde en bevreemdende wereld. Ze hebben een vrije, frisse kijk op het leven. Naast kinder- en jeugdboeken schrijft Joke ook proza, gedichten, teksten voor theater en tv, maakt ze illustraties en brengt ze vertelvoorstellingen.

 www.jokevanleeuwen.com

Caroline Deutman noemt zichzelf 'het prototype van een selfmade woman in de wereld van cabaret en muzikale improvisatie.' Ze volgde een klassieke muzikale opleiding en houdt veel van improvisatie. Sinds begin jaren '80 werkt ze samen met Joke van Leeuwen, met wie ze bijvoorbeeld de voorstelling *Ozo heppie* maakte. Met Bart Moeyaert heeft ze de voorstelling *Broere* gebracht.

🌐 www.carolinedeutman.com

3.2 Voorleesontbijt

Begin je startbijeenkomst, slotfeest of andere bijzondere bijeenkomst met een KJV-voorleesontbijt.

Zorg voor een leuke, knusse omgeving. Kleed het lokaal aan met affiches, vlagjes... Zet de KJV-boeken op een prominente plaats en maak met kussens of zeteltjes een (voor)leeshoek.

Zorg voor een literair ontbijt met literaire hapjes. Kleef printjes van covers op bekers, maak placemats met citaten uit de genomineerde boeken...

Laat de verschillende leeftijdsgroepen in kleine groepjes ontbijten.

Nodig per leeftijdsgroep iemand uit om te komen voorlezen. Dit kan een genomineerde of winnende auteur zijn, die na het voorlezen in kleine groepjes – aan de ontbijttafel! – met de juryleden praat over zijn of haar boek.

⇒ Kijk voor meer ideeën bij 'Aankleding' en 'Literaire hapjes'.

3.3 Auteur(s) op bezoek

De KJV biedt het ideale kader om een (genomineerde) auteur of illustrator uit te nodigen: doordat de juryleden hun boek sowieso lezen, kan het een inhoudelijk bijzonder interessante ontmoeting worden.

Bedenk op voorhand hoe ver je middelen reiken: nodig je voor elke leeftijd een aparte auteur uit? Of vraag je één auteur of illustrator om voor meerdere leeftijdsgroepen of zelfs al je juryleden te spreken? In dit laatste geval kan je er niet vanuit gaan dat iedereen in het publiek de auteur en zijn boeken kent. Geef dan extra informatie aan de juryleden. Vergeet ook zeker niet aan iedereen te zeggen in welke leeftijdsgroep de auteur genomineerd is. Hou de boeken bij de hand en zet ze in het zicht tijdens de lezing. Zo kan iedereen de auteur meteen situeren.

3.3.1 Wanneer?

Het uitgelezen moment om een auteur uit te nodigen is op het einde van het leesjaar, wanneer de juryleden alle boeken gelezen hebben en gestemd hebben. Auteurs nodig je beter niet tijdens het leesjaar uit omdat de juryleden dan te snel beïnvloed zullen worden. Een slotfeest is met andere woorden de perfecte gelegenheid voor een auteursbezoek.

Als je een groot feest met verschillende programma-onderdelen organiseert, kan je de auteurs en illustratoren in verschillende activiteiten inschakelen. Laat hen bijvoorbeeld meedoen met een Boekdate, voorlezen in je leeshoek of tijdens een voorleesontbijt, voorzie een verrassingsact bij een avondfeest...

3.3.2 Winnaars uitnodigen?

De nationale winnaars worden in mei bekendgemaakt. De winnaars van je eigen werking, ken je al veel vroeger. Je kan contact opnemen met hen en hen uitnodigen voor je eigen prijsuitreiking (laat hen een dankwoordje uitspreken...).

3.3.3 Voorlezen

Vraag auteurs en illustratoren om voor te lezen uit het KJV-boek of uit een ander boek. Vooral jonge juryleden vinden het fijn om het boek dat ze kennen nóg eens te horen. Voor oudere juryleden kan het net interessant zijn om ook de rest van het werk van de auteur te leren kennen.

Als je een beamer, projectiescherm en computer hebt, kan je de bijhorende illustraties (of ander materiaal dat de auteur aanlevert) tijdens het voorlezen projecteren.

3.3.4 Lezing

Tijdens een lezing vertelt de auteur of illustrator over zijn of haar werk, wat hem inspireert, hoe het leven van een auteur eruit ziet... Helemaal boeiend wordt het als je dit kan voorbereiden met de juryleden en als ze op voorhand bedenken wat ze de auteur(s) willen vragen. Als je de lezing voor een kleine groep organiseert, kan je de juryleden en de auteur(s) met elkaar in gesprek laten gaan door hen samen aan tafel te zetten.

3.3.5 Interview

KJV-juryleden zijn doorgaans zowel geïnteresseerd als kritisch: de ideale interviewers dus! Vraag aan een paar juryleden of ze een interview met de auteur willen voorbereiden. Een volwassen begeleider zorgt er tijdens het interview voor dat alles vlot verloopt.

3.3.6 Workshop

Illustratoren geven vaak hele leuke workshops. Spreek op voorhand goed af wat de illustrator van plan is, wat hij nodig heeft en wie voor de materialen zorgt.

3.3.7 Handtekeningen jagen

De ervaring van nationale KJV-feesten leert dat juryleden de KJV-auteurs als popsterren zien. Hier horen handtekeningen bij! Als je juryleden een leesdagboek hebben, kunnen ze hierin handtekeningen verzamelen. Je kan ook (kleine) schriftjes cadeau aan je juryleden of een heleboel papiertjes en stiften voor de auteurs voorzien waarmee ze handtekeningen kunnen uitdelen.

3.3.8 Financiële steun voor auteurslezingen

Stichting Lezen geeft financiële steun voor sommige auteurlezingen. Die steun kan je op drie momenten per jaar aanvragen:

- Lezingen die plaatsvinden tussen 1 januari en 31 maart, vraag je aan in oktober
- Lezingen die plaatsvinden tussen 1 april en 31 augustus, vraag je aan in januari
- Lezingen die plaatsvinden tussen 1 september en 31 december, vraag je aan in mei

Op www.auteurslezingen.be vindt je het reglement en alle details over de aanvraagprocedure.

3.3.9 Draaiboek

Er komt heel wat kijken bij de organisatie van een auteursbezoek. Zorg ervoor dat je goede afspraken maakt met de auteurs en illustratoren: van de verwachtingen die jij van hen hebt (en zij van jou hebben) tot het honorarium. Zo komt niemand voor onaangename verrassingen te staan.

Het draaiboek van Stichting Lezen zorgt ervoor dat je niets over het hoofd ziet, zodat het bezoek zeker een succes wordt. Dit kan je downloaden op www.auteurslezingen.be en op www.kjv.be, in de rubriek 'Voor begeleiders', bij 'Handboek'.

3.4 Boekenzoektocht

Bij een boekenzoektocht leggen de juryleden een parcours af waarbij ze zelf op zoek gaan naar vragen en opdrachten. De antwoorden noteren ze op een formulier. Die formulieren verzamel je achteraf, waarop een onschuldige hand trekt uit de correcte antwoorden een winnaar trekt.

3.4.1 De opdrachten

Maak voor elke deelnemende leeftijdsgroep een tiental opdrachten, aangepast aan de leeftijd van de juryleden:

- 'Uit welk boek komt dit citaat?'
- 'Bij welk boek hoort deze illustratie/achterflap?'
- 'Dit is de mening van een recensent. Over welk boek gaat het?'
- 'Bij welk boek horen deze voorwerpen?'
- ...

Duid goed aan voor welke leeftijdsgroep de opdracht is en kopieer de opdrachten op A3-vellen in de kleur van de leeftijdsgroep:

- Groep 1 (4 tot 6 jaar): geel
- Groep 2 (6 tot 8 jaar): fuchsiaroze
- Groep 3 (8 tot 10 jaar): groen
- Groep 4 (10 tot 12 jaar): rood
- Groep 5 (12 tot 14 jaar): blauw
- Groep 6 (14 tot 16 jaar): oranje

3.4.2 Antwoordformulieren

Stel overzichtelijke antwoordformulieren op waarop juryleden hun naam en de antwoorden noteren. In plaats van de eigenlijke vragen te noteren (die gaan de juryleden zoeken op het parcours), nummer je de vragen en zorg je ervoor dat de juryleden snel het juiste antwoord bij het juiste nummer kunnen noteren.

Kopieer de antwoordformulieren in dezelfde kleur als de opdrachtbladen.

Zorg voor een centraal verzamelpunt of voor een vrolijke brievenbus (bijvoorbeeld een versierde doos) waarin de juryleden hun ingevulde formulieren posten.

3.4.3 Het parcours

Het parcours kan door de bib lopen, door het park, door het winkelcentrum... Wees origineel, maar maak het niet te ingewikkeld of gevaarlijk: hang bijvoorbeeld opdrachten bij de toiletten, maar liever niet in de trappenhal.

Vraag winkeliers in je gemeente of je een opdracht in hun etalage mag hangen, plak opdrachten op bankjes in het park... Als je de boekenzoektocht buiten de bibliotheek- of schoolmuren brengt, bepaal dan of de juryleden de tocht individueel (met ouders) afleggen of in groep en onder begeleiding.

3.5 Boekdate

3.5.1 Wat?

Bij een Boekdate praten de juryleden volgens een strikt plan en onder begeleiding van een ceremoniemeester met elkaar over hun lievelingsboeken. Uit vorige nationale KJV-feesten bleek dat een Boekdate goed werkt bij groep 5 en 6. De juryleden van groep 4 zijn net iets te jong.

Een KJV-Boekdate maak je extra spannend door een auteur uit te nodigen en hem gewoon te laten meedoen. Laat ook de begeleider van de leesgroep meedoen, de bibliothecaris, een boekhandelaar... Zorg er wel voor dat het aantal juryleden altijd groter is dan het aantal volwassenen. De juryleden zullen dan zowel met leeftijdsgenoten als met volwassen 'boekenmensen' praten.

3.5.2 Hoe organiseer je een Boekdate?

Het vroegere VCOB (vandaag Locus) heeft een handleiding samengesteld voor wie wil Bibdaten. Dezelfde formule kan je gebruiken voor een Boekdate. De handleiding Bibdaten kan je downloaden op www.kjv.be, in de rubriek 'Voor begeleiders', bij 'Handboek'.

⇒ Kijk voor meer ideeën bij 'Aankleding' en 'Een auteur op bezoek'.

3.6 Literaire hapjes (door Marieke Van den Berge en Kristien De Meyer)

Kleed je startvergadering, bijeenkomst, feest... aan met literaire hapjes. Gebruik woorden, citaten, covers en illustraties bij (de aankleding) van je hapjes, werk met eetbare letters... De mogelijkheden zijn eindeloos! Gebruik voor wikkels en verpakkingen de kleuren van de KJV-groepen:

- Groep 1 (4 tot 6 jaar): geel
- Groep 2 (6 tot 8 jaar): fuchsiaroze
- Groep 3 (8 tot 10 jaar): groen
- Groep 4 (10 tot 12 jaar): rood
- Groep 5 (12 tot 14 jaar): blauw
- Groep 6 (14 tot 16 jaar): oranje

3.6.1 Een nieuw jasje

Veel lekkernijen kan je eenvoudig opnieuw of anders verpakken. Bijvoorbeeld:

Chocolade

Maak van (gekleurd) papier stroken met daarop een cover, titel of citaat. Wikkel de stroken rond individueel verpakte chocolaatjes.

Zuurtjes

Typ de titels en auteurs als doorlopende tekst en wikkel het blaadje rond zuurtjes.

Kinderchocolade

Print een citaat of titel in de juiste afmetingen en kleef het op een Kinderchocolaatje.

Penny-wafel

Maak de bestaande wikkel voorzichtig los. Draai om en kleef opnieuw vast, met de witte kant naar buiten. Kleef een (KJV-)sticker over de sluiting. Of vervang de wikkels door wikkels met bijvoorbeeld op de voorzijde één vers uit een gedicht en een illustratie. Op de binnenkant van de wikkel druk je het hele gedicht af. Of gebruik citaten, covers, titels van KJV-boeken.

Mini-boekjes

Print de covers van een KJV-boek in het juiste formaat en kleef rond een Smarties-doozje.

3.6.2 Letters om op te eten

Eetbare letters komen in verschillende vormen: als koekje, chocolaatje of snoepje. Je kan er heel wat mee doen:

Inspirerende snoepletters

Vul plastic zakje met sluiting met snoepletters en een kaartje of briefje waarop je een citaat, cover... print.

Zelfgebakken koekjesletters

Zelf letters bakken hoeft niet moeilijk te zijn: steek met lettervormpjes letters uit (kant-en-klaar gekocht) kruimeldeeg. Je kan zoveel letters bakken als je wil, om achteraf zoveel woorden mee te maken als je wil.

Scrabble

Speel een potje Scrabble met eetbare letters.

Poëzieposter

Print een citaat of gedicht op groot formaat en vervang bepaalde letters door een eetbare letter.

3.6.3 Of...

Een sigarenkoekje met een gedicht of een citaat

Steek een opgerold papertje in een sigarenkoekje. Zorg ervoor dat minstens één uiteinde zichtbaar blijft.

Poëzie op gebak

Leg met uitgesneden letters een woord, tekst of citaat op een (hotel)cake, bestrooi met poedersuiker en neem de letters voorzichtig weg.

3.7 De KJV-krant

Maak een KJV-krant die om de maand, om de twee maanden, bij het einde van het leesjaar... verschijnt. Je kan het krantje professioneel laten vormgeven en drukken of zelf opmaken in Word en als A5-boekje in een aantal exemplaren kopiëren.

3.7.1 Verslag

In je krantje vertellen begeleiders en/of juryleden over de KJV: over welke boeken discussiëren ze, wat valt op tijdens de bijeenkomst(en), wat valt op in welke boeken, welke boeken zijn favoriet en welke niet? Interview juryleden over hun favoriete boeken, over lezen en over de KJV. Laat ook begeleiders aan het woord. Als je een auteur op bezoek hebt, kan je ook hem om een reactie vragen. Toon tekeningen en knutselwerkjes die naar aanleiding van de boeken gemaakt zijn, publiceer foto's die tijdens het jaar genomen zijn... Zorg ervoor dat elke leeftijdsgroep evenveel aandacht krijgt.

Als je krant op het einde van het leesjaar verschijnt, voorzie dan voldoende ruimte voor de plaatselijke en/of nationale top 3 (hou het onderscheid duidelijk!). Neem ook cijfermateriaal op: hoeveel juryleden waren er, hoeveel bijeenkomsten, hoeveel procent van de stemmen ging naar de winnende boeken...

3.7.2 Feestreporter

Als je een feest organiseert, kan je juryleden van bepaalde leeftijdsgroep(en) de opdracht geven een verslag te maken van het feest dat je later in de krant opneemt. Stuur hen op pad met camera en notitieboekje, vraag hen om sfeerbeelden, interviews en reactie en publiceer het resultaat.

3.7.3 Verspreiding

Natuurlijk bezorg je elk jurylid en elke begeleider een exemplaar. Maar voorzie ook een exemplaar voor ouders, andere bibliotheekgebruikers, scholen, collega's, de pers, toekomstige begeleiders... Bij de start van het volgende leesjaar geeft de krant geïnteresseerde juryleden een mooi beeld van wat je KJV-werking.

Stichting Lezen is ook altijd nieuwsgierig! Stuur gerust een exemplaar van je krantje naar Sichting Lezen – An Stessens – Frankrijklei 130/4 – 2000 Antwerpen.

3.7.4 Digitale krant

Een (tijdelijk) blog kan perfect een soort digitale krant zijn. Op sites als www.blogger.com kan je heel eenvoudig een eigen blog aanmaken. Hierop kan je allerlei berichten posten, met of zonder beeldmateriaal. Juryleden, begeleiders, ouders en vriendjes kunnen op de berichten reageren.

3.7.5 KJV-logo

Het KJV-logo kan je opvragen door te mailen naar kjv@stichtinglezen.be

4. BOUW JE EIGEN FEEST

4.1 Locatie

4.1.1 Locatie zoeken

Zonder geschikte locatie is er geen feest. Kies je locatie in functie van je programma (bv. de dorpskern voor een boekenzoektocht) of stel je programma samen in functie van de beschikbare locatie(s) (bv. een theatervoorstelling in het zaaltje van de bib).

Bepaal vóór je een locatie vastlegt hoeveel juryleden je maximaal verwacht. Is er plaats voor hun ouders? Voor broers, zussen, vriendjes? Laat je hen op voorhand inschrijven of wacht je af wie komt opdagen?

Ga na welke activiteit(en) je graag zou organiseren en wat haalbaar is binnen je budget. Kan je extra zalen, tenten of podia huren? Beperk je je tot de ruimtes in de bibliotheek?

4.1.2 Feesten kan (bijna) overal

Veel bibliotheken hebben een ruimte of zaaltje dat geschikt is voor lezingen, recepties of feestjes. Sommige bibliotheken werken samen met een cultureel centrum. Zo'n ruimte is de vanzelfsprekende plek voor een feest.

Maar denk ook buiten de lijntjes: waarom geen (kleine) activiteiten zoals intieme voorleessessies houden tussen de rekken in de jeugdafdeling? Of zoek – onder begeleiding van een bibliotheekmedewerker – de ongekende hoeken van de bib op en organiseer activiteiten op plaatsen waar bibliotheekbezoekers normaal gezien niet (mogen) komen: in een vergaderzaaltje, in de kelder, op de zolder... Koppel er een rondleiding achter de schermen aan vast. Zo worden de juryleden nog meer VIP dan ze al zijn en ontdekken ze nieuwe aspecten van de bib.

Het natuurlijke moment voor een KJV-feest is in het voorjaar, wanneer alle boeken gelezen en de stemmen uitgebracht zijn en wanneer de kans op mooi weer reëel is. Dus waarom geen buitenactiviteit(en) op het programma zetten? Je kan een literaire picknick organiseren in het park, een optreden op een plein of een boekenzoektocht door de gemeente. Als je een activiteit in de

buitenlucht plant, is het voor je gemoedsrust handig om toch een noodscenario te voorzien: naar waar wijk je uit bij slecht weer?

Als je het groot ziet, kan je binnen- en buitenactiviteiten combineren. Zoek verschillende locaties in de gemeente waar je verschillende activiteiten organiseert: café's, parochiezalen, theaters, zelfs woonkamers van omwonenden.

4.1.2 Onthaal

Zorg voor één centraal punt waar juryleden zich kunnen aanmelden en waar ze meer informatie kunnen krijgen over de KJV en over het feest. Beman het door iemand die goed op de hoogte is van de festiviteiten. Dit kan een tafeltje aan de ingang zijn, de infobalie van de jeugdafdeling... Hang voor de herkenbaarheid Lees je mee-affiches op en voorzie extra folders voor broertjes en zusjes en toevallige passanten. KJV-affiches en -folders bestel je in de KJV-webwinkel via www.kjv.be

4.1.3 Programma

Het is belangrijk dat je publiek goed weet wanneer het waar moet zijn, zeker als je verschillende activiteiten op verschillende locaties organiseert. Dat kan op verschillende manieren:

- Zorg voor een overzichtelijke programmapfolder zodat de juryleden op tijd op de juiste plek geraken. Maak het zelf, print en kopieer of laat je folder professioneel vormgegeven en drukken. Gebruik eventueel het KJV-briefpapier dat je kan downloaden op www.kjv.be, in de rubriek 'Voor begeleiders', bij 'Start'.
- Zorg voor één centraal ontmoetingspunt en voor een begeleider die de juryleden in groep naar de juiste plek brengt.
- Hang voldoende wegwijzers op.
- Hang op een centraal punt een groot overzicht van de verschillende activiteiten en locaties.
- Vind je feest tijdens de openingsuren in de bib plaats? Geef dan alle bibliotheekmedewerkers een programma-overzicht. Ook zij kunnen immers aangesproken worden door de juryleden.

4.2 Aankleding en omkadering

De specifieke doelgroep van een KJV-feest (juryleden die allemaal dezelfde boeken gelezen hebben) biedt tal van mogelijkheden voor een omkadering en versiering die ook inhoudelijk iets toevoegt aan je feest.

4.2.1 Uitnodiging

Schrijf persoonlijke uitnodingen. Gebruik bijvoorbeeld het KJV-briefpapier dat je kan downloaden op www.kjv.be, in de rubriek 'Voor begeleiders', bij 'Start'.

4.2.2 Affiche

Maak je feest bekend, ook als je alleen maar juryleden uitnodigt. Dit geeft extra uitstraling aan je KJV-werking en levert misschien geïnteresseerde, toekomstige juryleden of begeleiders op. Gebruik bijvoorbeeld het sjabloon voor een KJV-tekstaffiche dat je kan downloaden op www.kjv.be, in de rubriek 'Voor begeleiders', bij 'Start'.

4.2.4 Winnaars

Download het sjabloon op www.kjv.be, in de rubriek 'Voor begeleiders', bij 'Start', en print hier je plaatselijke en/of nationale top 3 op. Geef dit aan je juryleden na de prijsuitreiking. Ze kunnen dit als souvenir bewaren, bijvoorbeeld in hun leesdagboek. Als je zowel de plaatselijke als nationale top 3 print, kunnen de juryleden die vergelijken.

Maak steeds een duidelijk onderscheid tussen de plaatselijke en nationale winnaars!

4.2.5 Placemats

Print en kopieer covers, citaten uit de boeken, van de KJV-auteurs of van juryleden op A3-vellen die je gebruikt als placemat. Je kan de papieren lamineren om ze langer dan één maaltijd te doen meegaan.

4.2.6 Diploma

Maak een KJV-diploma dat je cadeau doet aan de juryleden die met succes 10 boeken gelezen en beoordeeld hebben.

4.2.7 Identikits

Maak van elke genomineerde auteur en illustrator een identikit: een soort identiteitskaart met (basic) informatie over de auteur. Je doet dit zo uitgebreid als je zelf wil. Identikits kunnen ook handig zijn bij een startvergadering of als je de auteurs voorstelt tijdens de bijeenkomst.

- Schik een foto en informatie (naam, geboortedatum, korte bio- en bibliografie) op een A4-blad. Print en kopieer op een gekleurd A3-blad. Lamineer eventueel en hang aan de muur of tegen het raam.
- Print een foto en de naam van de auteur of illustrator op een gekleurd blad papier. Print op een ander blad in dezelfde kleur een sprekend citaat of een bizar weetje over de auteur of illustrator. Kleef de twee vellen tegen elkaar en lamineer het geheel. De gelamineerde vellen hang je op aan een soort waslijn.

Als je een grote KJV-werking hebt met (bijna) alle leeftijdsgroepen, heb je veel Identikits nodig én veel ruimte om ze op te hangen. De informatie verzamelen en schikken is een hele klus, bedenk dus op voorhand waar en hoe je je Identikits gaat ophangen. Of schakel de (oudere) juryleden in om de informatie bij elkaar te zoeken.

Elke KJV-groep heeft een eigen kleur. Print je Identikits op papier in de juiste kleur. Zo hebben de juryleden meteen een goed zicht op 'hun' auteurs:

- Groep 1 (4 tot 6 jaar): geel
- Groep 2 (6 tot 8 jaar): fuchsiaroze
- Groep 3 (8 tot 10 jaar): groen
- Groep 4 (10 tot 12 jaar): rood
- Groep 5 (12 tot 14 jaar): blauw
- Groep 6 (14 tot 16 jaar): oranje

Leg bij elke Identikit een schrijftje of briefpapier en een enveloppe. Hier kunnen juryleden een boodschap voor de auteur in kwestie noteren. Bezorg de schrijftjes of briefjes later aan de auteurs.

Informatie over auteurs en illustratoren vind je bijvoorbeeld:

- in de werkmodellen op www.kjv.be, in de rubriek 'Voor begeleiders', bij 'Werkmodel'
- op www.villakakelbont.be
- op www.leesplein.nl

4.2.8 Boeken

Maak een knusse KJV-leeshoek met de boeken van het afgelopen jaar en – als ze al bekend zijn – de boeken die de juryleden volgend jaar lezen.

4.2.9 Versiering

Kleed je locatie aan, versier de bib... zodat je alle feestlokalen visueel met elkaar verbindt. Dat zorgt voor een eenheid en maakt je feest nóg feestelijker. Je kan zelf materialen maken en/of materialen bestellen via www.kjv.be.

- *Vlaggenlinten*
Maak je eigen vlaggenlint met papier of stof, touw of lint uit de fourniturenwinkel. Gebruik de KJV-vlaggenlinten en/of maak zelf vlaggetjes door KJV-stickers op papieren driehoekjes te plakken.
- *Citatenlint*
Typ en kopieer uitspraken van juryleden, citaten uit de boeken, covers... op A5'jes, bevestig aan een lint en hang uit als een vlaggenlint.
- *Slingers*
Maak papieren slingers door bijvoorbeeld rondjes te maken van reepjes papier en die rondjes in elkaar te haken, vouw papieren harmonica-slingers...
- *Ballonnen*
Vul ballonnen met helium, hang er een lang lint aan en laat ze los. Zo'n bos ballonnen met lange linten aan tegen het plafond is extra feestelijk.

Ook (kinder)knutselboeken bieden een schat aan informatie en inspiratie.

Waarom je juryleden hier niet bij dit alles betrekken? Organiseer een paar dagen voor het feest een knutselnamiddag om samen slingers en vlaggetjes te maken. Misschien vinden de oudste juryleden het leuk om identikitjes te maken en informatie over auteurs op te zoeken (of aan de auteurs zelf te vragen). Zo wordt het niet alleen een feest voor hen, maar ook van hen.

4.3 Avondfeest

Sluit je KJV-jaar af met een avondfeest, of zelfs een slaapfeestje. Organiseer dit – als je de ruimte en mogelijkheden hebt – in de bib. Een avond en/of nacht doorbrengen in de bibliotheek zet de bib (letterlijk) in een ander licht. En omdat dit niet iedereen gegeven is, worden de juryleden zo nog meer VIP dan ze al zijn.

4.3.1 Een verhaaltje voor het slapengaan

Als de juryleden blijven logeren, vertel je hen – uiteraard – een verhaaltje voor het slapengaan. Kies hun favoriete KJV-boek of zoek (samen) een heel ander verhaal.

Voorlezen is voor alle leeftijden een feest. Lees gerust een spannend of griezelig fragment of verhaal voor aan groep 5 of 6. Of laat hen hun favoriete fragmenten aan elkaar voorlezen.

4.3.2 Film

Veel onderwerpen uit de genomineerde boeken kan je aan films koppelen. Soms is een genomineerd boek of een ander boek van een genomineerde auteur zelfs al verfilmd. Zoek een passende combinatie en organiseer een filmavond, waarbij je na de film praat over de overeenkomsten of parallellen met het boek. Dit is geen leesgroepbijeenkomst, hou de sfeer dus los en vrij.

4.3.3 Nachtboekenzoektocht

Organiseer een nachtelijke boekenzoektocht en trek in kleine groepjes en met begeleiders de straat op om opdrachten te zoeken en op te lossen.

⇒ Kijk voor meer ideeën bij 'Aankleding' en 'Een auteur op bezoek'.

4.4 Receptie

Een receptie kan een deftige en officiële afsluiting van een leesjaar zijn en is de ideale gelegenheid om notabelen uit te nodigen en hen het enthousiasme en de leesdrift van de juryleden te tonen. Het is een eenvoudig en passende formule om aan de bekendmaking van de winnaars te koppelen.

4.4.1 Voor wie?

Bepaal op voorhand wie je uitnodigt en waarom. Een receptie kan interessant zijn voor de pers en kan door de aanwezigheid van de burgemeester, schep en bibliothecaris extra uitstraling geven aan je KJV-werking. Bedenk wel dat een gewone receptie voor juryleden niet altijd spannend is. Niet alle juryleden zijn oud genoeg om het concept te begrijpen en er plezier aan te beleven. Jonge juryleden zullen zich op de hapjes storten om na enkele minuten en wanneer alles op is, vol verwachting te kijken: 'En wat nu?'

4.4.2 Speeches

Geen receptie zonder speeches. Laat de coördinator het jaar met een korte toespraak afsluiten, laat de aanwezige notabele (bibliothecaris, schep en) vertellen hoe belangrijk lezen is... Misschien wil een jurylid zelfs iets zeggen? Als je een auteur te gast hebt, kan je hem vragen te vertellen over hoe hij de KJV ervaart. Wat betekent het om genomineerd te zijn? Maar maak het met juryleden in de zaal niet te lang en hou het speels.

4.4.3 Aankleding

Geef de ruimte een KJV-aankleding: hang affiches op, maak grote affiches met de plaatselijke en/of nationale winnaars (hou het onderscheid duidelijk!), projecteer een *loop* van foto's die het afgelopen leesjaar genomen zijn, voorzie folders met extra informatie over de KJV voor de geïnteresseerde notabelen...

4.4.4 Hapjes

Bij een receptie horen hapjes en drankjes. In het stukje 'Literaire hapjes' vind je ideeën hoe je dit in de boekensfeer kan houden.

Misschien vinden de oudste juryleden het een eer om de hapjes rond te brengen of zelfs te maken?

4.4.5 Randanimatie

Voor de juryleden voorzie je best randactiviteiten waar ze wanneer ze er zin in hebben aan kunnen deelnemen. Zorg voor begeleiding of toezicht zodat het voor iedereen leuk blijft.

Richt een hoekje van de zaal in als leeshoek, met kussens, tapijten, een zetel en veel (KJV-) boeken en/of zet een paar knutsel- en tekenafels klaar. De laatste jaren verschijnen er steeds meer mooie tekenboeken waar jonge en oudere kinderen plezier aan kunnen hebben, zoals:

- *Het grote tekenboek 2* / Taro Gomi, Nieuw Amsterdam, 2009
- *Tekeningen voor de niet-ontdekte kunstenaar* / Quentin Blake, Middernacht Pers, 2003
- *Kapitein Winokio's aaiBoek* / Kapitein Winokio, 2009

Geef sommige juryleden of een bepaalde leeftijdsgroep de opdracht om een verslag te maken (in woord en beeld) dat je later op je eigen website en op het Prikbord op www.kjv.be plaatst of in je KJV-krantje publiceert.

⇒ Kijk voor meer ideeën bij 'Literaire hapjes', 'Randactiviteiten' en 'KJV-krantje'

4.5 Randactiviteiten

Randactiviteiten zijn activiteiten waar juryleden – ongeacht hun leeftijd – tijdens een feest doorlopend aan kunnen deelnemen. Het is handig als je iemand in de buurt hebt die toezicht houdt en die als dat nodig is even begeleidt of iets uitlegt, maar dat is niet strikt noodzakelijk.

4.5.1 Boekenspelletjes

Van veel traditionele spelletjes kan je eenvoudig een boekenversie maken. Bijvoorbeeld:

- *Memory*
Maak telkens twee A4-kleurenkopieën van illustraties of bekende kinderboekenfiguren. Plak een vrolijk papiertje tegen de achterkant van de kopie. Lamineer het geheel.
- *Twister*
Koop een Twister-speldoos. Maak kleurenkopieën van bekende kinderboekenfiguren. Zorg ervoor dat elke kopie ongeveer even groot is als de bol op het Twisterdoek. Maak kleinere kopieën ter grootte van de bol op de wijzerkaart. Bevestig de kopieën met lijm en plakplastic op het bestaande doek en op de wijzerkaart.

4.5.2 Fit-o-lezer

Stel een parcours samen dat uit verschillende boekgerelateerde doe-opdrachten bestaat, bijvoorbeeld:

- Een toren van boeken bouwen.
- Boeken vissen: bevestig een haakje aan (oude) boeken. Leg de boeken in een opblaaszwembadje. Maak vislijnen (een stok met een haak aan een touwtje) om de boeken mee op te vissen.
- Hindernissenparcours: maak met oude boeken een parcours waarbij je over de boeken moet springen.
- Gewichtheffen: maak van een stevige stok, twee stukken touw en twee stapeltjes oude boeken een halter.

Oude boeken kan je gratis of voor een prikje halen in de kringwinkel.

Maak stempelkaarten voor de juryleden. Bij elke opdracht die met succes uitgevoerd is, krijgen de juryleden een stempel. Een volle stempelkaart leidt (eventueel) tot een cadeautje.

Je maakt het parcours zo lang of kort als je wil. Helemaal leuk is het als je dit buiten kan organiseren, maar binnen gaat ook. In dat geval pas je de hoeveelheid en aard van de opdrachten aan aan de grootte van de ruimte.

4.5.3 Message board

Een message board is leuk voor de oudste juryleden (vanaf groep 4), zeker als ze elkaar niet of niet goed kennen – bijvoorbeeld als je verschillende subgroepen van eenzelfde leeftijdsgroep hebt.

Nodig

- Een groot bord met cijfers op. Als er maximum 20 juryleden meedoen, voorzie je de cijfers van 1 tot 20.
- Brievenbussen: bij elk cijfer hoort een 'brievbus'. Dat kan een nagel zijn waar je een briefje op kan prikken, een kader waar je post-its in kan plakken...
- Etiketten met daarop dezelfde cijfers als op het bord, bijvoorbeeld ook van 1 tot 20.
- Papiertjes, briefjes of post-its, al dan niet voorzien van een citaat uit een KJV-boek en het KJV-logo.

- Balpennen of potloden.

Spelregels

De juryleden krijgen een etiket met een cijfer op. Dit plakken ze op een zichtbare plek, bijvoorbeeld op hun t-shirt. De juryleden kunnen elkaar (anoniem) boodschappen sturen door op het bord een briefje te ‘posten’ bij het nummer dat overeenkomt met het nummer dat de persoon in kwestie op zich draagt.

4.5.4 Leeshoek

Als je je feest niet in de bibliotheek houdt of in een zaal waar geen boeken aanwezig zijn, is het leuk om daar toch een leeshoek te installeren. Bij de KJV gaat het immers om boeken! Het is altijd fijn om nog eens te bladeren en terug te kijken op wat de juryleden het afgelopen jaar gelezen hebben. Als er ook ouders, broers en zusjes of vriendjes op het feest aanwezig zijn, kunnen de juryleden in de leeshoek hun favoriete boek of winnaar tonen. Verder is een leeshoek ook een aangenaam rustpunt in een druk programma.

Maak het hoekje gezellig met kussens, tapijt, een zetel, een tafeltje en een schemerlampje. Kleed alles aan met KJV-attributen: Lees je mee-affiches, een affiche met de winnaars, bladwijzers met de nieuwe titels...

4.6 Bekendmaking van de winnaars

Het hoogtepunt van een KJV-feest is de bekendmaking van de winnaars. Let erop dat je altijd het onderscheid houdt tussen je eigen winnaars en de nationale winnaars. Maak bijvoorbeeld twee soorten affiches op basis van het affiche sjabloon of download het top 3-sjabloon op www.kjv.be, in de rubriek ‘Voor begeleiders’, bij ‘Start’.

4.6.1 Wanneer

Je kan de winnaars op om het even welk moment tijdens je feest bekendmaken: op het einde, als hoogtepunt van het feest, bij het begin of in de loop van het feest.

Als je bekendmaking niet op het einde van het feest is, hoef je tijdens de rest van het programma de winnaars niet meer angstvallig geheim te houden.

4.6.2 In kleine groepjes of met iedereen samen

Nationale KJV-feesten leren dat een prijsuitreiking zowel per leeftijdsgroep of met alle leeftijdsgroepen samen kan. Elke formule heeft zijn voor- en nadelen.

- *Met alle leeftijdsgroepen samen*
Bij deze formule is het iets moeilijker om voor iedereen de spanning erin te houden. Maar dat weegt amper op tegen de sfeer en het groepsgevoel die je krijgt.
- *Per leeftijdsgroep*
Als je de winnaars per leeftijdsgroep bekendmaakt, kan je inhoudelijk werken en de uitreiking boeiender maken. Nadeel is dat de juryleden op hun eigen eilandje blijven en niet weten wat er zich in de andere groepen afspeelt. Geef daarom op een centraal punt een overzicht van alle winnaars – nadat ze in de kleine groepjes bekendgemaakt zijn! Kleed dit extra feestelijk aan, zodat het de aandacht trekt.

4.6.3 Invulling

Er zijn verschillende manieren om de winnaars bekend te maken en om de spanning op te bouwen:

- Zorg voor muziek, live of op cd. Filmmuziek is vaak episch, wat de spanning kan opbouwen.
- Verpak de winnende boeken in enveloppen, die je (tergend!) langzaam opent.
- Stel een juryverslag samen uit commentaren die de begeleiders tijdens de bijeenkomsten noteerden. Vermeld de winnaar pas expliciet in de laatste zin.
- Werk met citaten uit de winnende boeken: begin met een vaag citaat, eindig met een citaat waaruit duidelijk blijkt om welk boek het gaat.
- Projecteer illustraties: begin bij een minuscule detail, eindig met het beeld van de cover.
- Portretteer de hoofdpersonages uit de winnende boeken: begin ook hier met vage kenmerken, om specifiek te eindigen.
- Maak de winnaar bekend aan de hand van auteursinformatie i.p.v. aan de hand van het boek: 'de winnaar is een man, zo oud, hobby's, andere boeken...' Cruciaal hier is dat de juryleden op voorhand genoeg informatie over de auteur gekregen hebben om betrokken te blijven.
- ...

De bekendmaking van de winnaars is een plechtig moment dat een plechtige omkadering verdient. Zorg bijvoorbeeld voor een heuse Oscar-stijl en vraag de (oudste) juryleden om in gala te komen. Haal (kinder)champagne in huis en gouden enveloppen.

Interview juryleden. Zij zijn de experts en hebben alle boeken gelezen en zorgvuldig tegen elkaar afgewogen. Vraag hen wat er zo bijzonder is aan dit boek. Check eventueel op voorhand of het jurylid dat je interviewt ook achter de winnaar staat. Al kan het net zo amusant zijn om dit níet te checken en eventueel voor verrassingen te komen staan.

4.6.4 Presentator

Een goede presentatie is cruciaal tijdens wanneer je de winnaars bekend maakt. De KJV-coördinator kan dit doen, maar als hij of zij liever niet op een podium staat, vraag je beter iemand anders. Een (professionele) presentator, een leraar woord, een acteur... Brief de presentator goed – zeker als hij niet bekend is met de KJV. Het is namelijk absoluut *not done* dat hij bijvoorbeeld de namen van de winnaars verkeerd uitsprekt.

Handleiding Kinder- en Jeugdjury Vlaanderen

DEEL 3: LEES MEER

---

1. OVER SMAAK VALT NIET TE TWISTEN – OVER WAAR DE KJV ÉCHT OVER GAAT

Voorwoord van Stichting Lezen in het persboekje van het KJV-leesjaar 2009-2010

Wat bij de ene in de smaak valt, doet dat bij de ander niet. Al vinden de meesten frietjes lekkerder dan olijven, dan nog doet verandering van spijs eten. Met boeken is het net zo: soms heb je zin in licht verteerbaar, soms in een pure smaaksensatie. Het ene boek smaakt meteen lekker, aan een ander moet je wennen. En sommige lust je niet, nu niet en nooit niet.

Om te weten wat echt je ding is, moet je rondkijken. Ontdekken. Weten wat er zoal te vinden is. Als het over boeken en kinderen gaat, is er de Kinder- en Jeugdjury. Elk jaar krijgt wie meeleest tien boeken op z'n bordje. Dat is proberen en proeven. Dat is duiken in het aanbod en zonder meer beginnen lezen. Wie veel leest – en dat doen de juryleden allemaal – weet dat hij een boon heeft sommige soorten verhalen en dat sommige auteurs nu eenmaal de beste boeken schrijven. Andere genres en andere auteurs zijn dan weer nieuw. Hen leren ze kennen. En dat is niet altijd meteen raak, maar wie weet is het wel een begin. Weinig mensen lusten olijven van bij de eerste hap. Wie nog nooit sushi gegeten heeft, kan niet weten dat het eigenlijk het lekkerste eten van de wereld is. Wie op zijn vierde begint als jurylid en er op zijn zestiende mee stopt, heeft spannende en romantische en knotsgekke verhalen gelezen, maar evenzeer absurde prentenboeken en droevige boeken zonder einde. Wie kan kiezen uit een groot aanbod, vindt wat echt bij hem past.

Maar smaak ontwikkel je niet alleen. Een doorwongen mening verzin je niet terwijl je in je eentje naar de muur staart. In de Kinder- en Jeugdjury praten de juryleden met elkaar. Honderden vrijwilligers gaan in bibliotheken en op scholen met de juryleden rond de tafel zitten om te overleggen en te discussiëren. Om te praten over wat ze gelezen hebben, over hoe ze lezen, over wat ze goed vinden en wat net niet. Maar evenzeer delen juryleden online, in die virtuele wereld, hun ongezoeten mening over de boeken. Door te praten en te luisteren en de confrontatie met andere meningen aan te gaan, geloven we dat ze groeien als lezer. Ze krijgen nieuwe inzichten over een thema, horen nieuwe woorden om hetzelfde te zeggen, kijken met z'n allen naar één personage en vertellen ze wat ze van dat vreemde einde vinden. Een doorwongen mening vorm je door te luisteren en te reageren.

De Kinder- en Jeugdjury is proeven. Het is openstaan voor wat anderen zeggen en opnieuw proeven. Door het brede scala aan boeken dat een jurylid door de jaren heen leest, leren ze zichzelf als lezer beter leren kennen én andere lezers met andere meningen appreciëren. Want ze lezen allemaal dezelfde boeken, maar niet iedereen vindt hetzelfde mooi. Over smaak valt niet te twisten? In de Kinder- en Jeugdjury Vlaanderen doen we niets liever.

En het laatste woord laten we – altijd – aan de juryleden.

2. OVER DE GRENZEN

De Kinder- en Jeugdjury Vlaanderen wordt weleens verward met de Nederlandse Kinderjury. De Nederlandse Kinderjury herken je aan dit logo, de 'koppies':

De Nederlandse Kinderjury werkt fundamenteel anders dan de Vlaamse. Zo kunnen Nederlandse kinderen tussen 6 en 12 jaar stemmen op alle boeken die in een bepaald jaar verschenen zijn. Ze hoeven hiervoor niet te vergelijken met andere boeken. Verschillende keuzes, verschillende werkwijzen.

In oktober 2007 verscheen er in het Nederlandse tijdschrift *De Groene Amsterdammer* een interessant artikel van Mirjam Noorduijn, waarin ze de Nederlandse en de Vlaamse Kinderjury's vergelijkt. Stof tot nadenken!

Hurken in plaats van reiken

SCHAF KINDERJURY'S MAAR AF

Er wordt te veel waarde gehecht aan de boekbekroningen van de Kinder- en Jonge jury. Auteurs en uitgeverijen ruiken geld en kopiëren veelvuldig succesformules. En het literatuuronderwijs is verworpen tot les in behoud van leesplezier. Moet je kinderen wel laten jureren?

'Kinderen lezen kritiekloos en hun smaak is nog niet ontwikkeld. Ze lezen uit behoefte naar bepaalde emoties. Op verschillende leeftijden zijn de emoties anders. Iedere schrijver die dóór heeft welke emoties dat zijn, kan een bevredigend kinderboek schrijven, slecht, lelijk en inhoudsloos, maar bevredigend. En iedere uitgever, die inziet dat het bevredigend is, kan het boek uitgeven. Zo werkt het commerciële hand in hand met goedkoop talent en onontwikkelde smaak van de jeugd. Wat is ertegen te doen?'

Annie M.G. Schmidt, die deze woorden schreef, wist het wel: 'U en ik en wij allemaal kunnen ons gaan bemoeien met de lectuur van onze kinderen', antwoordde zij kloek in haar essay *Van Schuitje varen tot Van Schendel*. 'Wij kunnen met hen samen zoeken. We kunnen met hen samen kiezen en kopen. We kunnen hen voorlezen en vertellen.'

Maar dat was in 1954. Vóór de culturele revolutie van de jaren zestig en zeventig. Vóór het tijdperk van de antiautoritaire opvoeding en de alles-moet-kunnen-en-dus-mag-alles-gelezen-worden-mentaliteit. Toen er nog sprake was van sturing en gezag. Toen er nog voorvechters waren van het literaire vooruitgangsgeloof. Toen literatuuronderwijs nog bedoeld was om leerlingen te verheffen (tegenwoordig uit den boze). Toen ouderen zich nog gewoon met de jeugd mochten bemoeien en kinderen nog gewoon een onontwikkelde smaak hadden.

Maar is er wat te doen tegen het tussen uitgevers, auteurs en smaak ontberende kinderen gesloten commerciële duivelspact anno 2007? Het antiautoritaire opvoedingsideaal (volwassenen moeten kinderen serieus nemen, respecteren en hun rechten erkennen) is verworpen tot een gelijkheidsideaal dat zó dwangmatig democratisch burgerschap, eigen verantwoordelijkheid, zelfstandigheid en mondigheid van de jeugd bepleit dat voorbij wordt gegaan aan de noodzaak van sturing en kennisoverdracht om dat doel te bereiken. Gevolg is dat niet alleen het gezinsleven, maar ook het

(literatuur)onderwijs afhankelijk is gemaakt van de nog beperkte levenservaring en daaruit voortkomende wensen van jongeren en kinderen.

Ze hebben bijna overal inspraak in en krijgen – onder meer dankzij de (multi)media waarin alles en iedereen voortdurend hun mening peilt – veel ruimte om van alles en nog wat te vinden. Zomaar. Vaak zonder inhoudelijke volwassen tegenspraak. Want, wordt er onder het mom van recht op vrijheid van meningsuiting gezegd, een mening is persoonlijk. En zo hebben volwassenen zich van hun plicht ontdaan kinderen te vertellen wat ze óók zouden kunnen of eigenlijk zouden *moeten* vinden (en lezen) en waarom. Veel ouders en leerkrachten ‘hurken’ in plaats van dat ze kinderen laten ‘reiken’: het is de mening van de jeugd die zich anno 2007 van de macht bedient, waardoor de hele maatschappij – het onderwijs voorop – infantiliseert.

Lesboeken zijn ten koste van overzichtelijk gestructureerde informatiebronnen opgeleukt tot kleurige, fleurige prentenboeken. Werkwoorden heten in het basisonderwijs tegenwoordig ‘doewoorden’ en voorzetsels ‘kastwoorden’ – niet te verwarren met kastdeuren, -laden en -planken – die je in, op, voor, onder en achter de kast plaatst. En literatuuronderwijs heeft plaatsgemaakt voor les in behoud van leesplezier.

Laatstgenoemde komt (onder meer) doordat er veel te veel waarde wordt gehecht aan de waardeloze boekbekroningen van de Nederlandse Kinder- en Jonge jury, die respectievelijk in 1988 en 1998 vanuit de Stichting cpnb (Collectieve Propaganda van het Nederlandse Boek) van start gingen. Doel was en is tegenwicht te bieden aan de soms wat pretentieuze literaire bekroningen van de volwassen Griffeljury door zo veel mogelijk kinderen (6 tot en met 12) en jongeren (13 tot en met 16) kennis te laten nemen van nieuwe kinder- en adolescentenboeken en hen aan te zetten tot meer én *kritisch* lezen zodat een eigen boekmening ontwikkeld wordt.

Prachtig: er wordt door volwassen vakjury’s té weinig rekening gehouden met de literaire mogelijkheden van kinderen, de bekroonde boeken schieten hun doel voorbij en dus (hurkgedrag) mag het kind van zich laten horen. En dat doet het dan ook. Natuurlijk. Massaal omarmen ze publieksfavorieten als Carry Slee, Francine Oomen, Paul van Loon en recentelijk Maren Stoffels. Stuk voor stuk auteurs van toegankelijke, voorspelbare en vaak taalarme boeken die helemaal niets met kritisch lezen en het ontwikkelen van een eigen mening te maken hebben, maar alles met het gemakkelijk bevredigen van kinderemoties zoals door Schmidt geformuleerd. Prima dat kinderen op een bepaalde leeftijd dat soort boeken lezen. En helemaal prima is het dat die boeken ook een leesbevorderende functie hebben en zelfs niet-lezers aan het lezen krijgen. Maar daarmee is alles gezegd en voldoende aandacht aan deze triviaalliteratuur gegeven.

Goed beschouwd zijn de prijzen van de Nederlandse Kinderjury en Jonge jury dus een soort publieksprijzen. En publieksprijzen zijn in onze ‘moderne’ 21ste eeuw waarin iedereen vindt dat hij iets te zeggen heeft nauwelijks nog weg te denken. Toch is dat geen argument om de twee jeugdjury’s te handhaven. Wanneer je de discrepantie tussen het leesbevorderend én lees*verdiepend* doel van de jury’s en hun bekroonde resultaten beschouwt, is het zelfs helemaal geen gek idee om de Kinder- en Jonge jury af te schaffen.

Nu werkt de Kinderjury zo dat alle Nederlandse kinderen van zes tot en met twaalf jaar mogen stemmen op hun favoriete boek voor het eerst verschenen in het voorafgaande jaar. Een lijst van 25 leestips, waarvan de meeste waardeloos, is alles wat er aan sturende volwassen invloed is. Vervolgens kiest een senaat van twaalf kinderen (pas sinds 2006 ingesteld) uit de boeken die tot dan de meeste stemmen hebben gekregen. Doel van de nieuwe senaat is kinderen meer bewust te maken van beoordelingscriteria zodat ze tot een afgewogen oordeel komen.

De Jonge jury kent geen senaat. *Alle* jongeren mogen stemmen en bepalen samen wie de winnaar is. Om ze op weg te helpen rouleert een lijst van vijftien kerntitels – een aardige mix van slecht tot ruim voldoende – waartoe ze zich (natuurlijk) niet hoeven te beperken. Voor eventuele ‘oordeelsvorming’ is het voortgezet onderwijs verantwoordelijk.

Maar wat behelzen dat hele jureren en die meningsvorming wanneer het aanbod van boeken en de keus daaruit zó vrijblijvend en willekeurig is? En wat heb je eraan om kinderen bewust te maken van beoordelingscriteria wanneer er tijdens de eerste stemronde nauwelijks tot geen leesbegeleiding van deskundigen is waardoor goede boeken niet op de senaatstafel terechtkomen en dus geen kans hebben?

Niets. Die beoogde ‘oordeelsvorming’ is schijn zolang je kinderen en jongeren – en daar laat het onderwijs verstek gaan – niet verplicht ook kennis te nemen van al die *goede* kinder- en jeugdromans die veelvuldig verschijnen (vanzelfsprekend onder bezielende begeleiding).

Dus schaf ze inderdaad maar af, die jeugdjury’s. Ze leiden tot publieksprijzen die suggereren meer te zijn dan ze zijn. Daardoor is hun invloed te groot. Auteurs en uitgeverijen ruiken geld (begrijpelijk) en kopiëren veelvuldig succesformules. En binnen het onderwijs is te veel begrip voor het schijnbaar bewust zelfgekozen leesplezier van de jeugd. Slee, Oomen, Maren Stoffels... ‘Ze’ mogen van heel wat juffen en meesters allemaal ‘gewoon’ (op school) gelezen worden uit angst dat leerlingen anders hun leesplezier verliezen.

Niet dat we terug moeten naar orde, tucht en alleen de verplichte klassieke canon. Leesplezier is uiteindelijk van onschatbare waarde. Daar begint het immers mee: de reis van Schuitje varen naar Van Schendel, de reis van Paul van Loon en Carrie Slee naar Tonke Dragt, Toon Tellegen en Multatuli. Maar laten we onze 21ste-eeuwse jeugd alsjeblieft toch zo serieus nemen dat we ze wél op reis sturen. En laten we er dan op toezien dat ze die reis kunnen volbrengen door ze met de goede uitrusting op pad te laten gaan: passend bij de leeftijd. Niet te zwaar. Maar zeker ook niet te licht. Zodat ze leren doorzetten.

Onderwijzers en docenten Nederlands en moderne talen moeten de jonge reizigers vervolgens gidsen. Niet door ze voortdurend te vragen naar hun mening over een boek – want veel meer variatie dan saai, spannend, grappig en ik-leef-zo-lekker-mee-met-de-hoofdpersoon kennen ze niet – maar door ze gevoel voor kwaliteit bij te brengen en ze zo inzicht te geven in wat literatuur is en kan doen. Met jezelf en de samenleving. Wijs ze in het literaire landschap op de kracht van poëzie. Wijs ze op dubbelzinnigheid. Op speels taalgebruik in een bepaalde passage. Op de levensechtheid van sommige personages. Op een oorspronkelijk begin en een verrassend einde. Op humor. En allesomvattende spanning. En laat ze daarna voorzichtig kennismaken met literatuur uit heden en verleden.

Als literatuuronderwijs in Nederland in deze vorm (nog) zou bestaan, zouden jeugdjury’s best bestaansrecht kunnen hebben. Mits de jury’s zich compromisloos zouden richten op leesverdieping en het verbeteren van de leescultuur en het leesklimaat. En mits ze georganiseerd zouden zijn als bij onze zuiderburen. Voor de Vlaamse Kinder- en Jeugdjury kiezen kinderen in leesgroepjes, onder begeleiding van volwassenen, hun favoriete boek uit een vooraf opgestelde nominatielijst. En de Gouden Uil Prijs van de Jonge Lezer wordt toegekend aan een van de boeken van de door de volwassen vakjury samengestelde shortlist.

Daar begrijpen ze dat je kinderen en jongeren eerst een referentiekader moet bieden alvorens ze naar hun mening te vragen. Daar begrijpen ze dat een beetje sturing geen kwaad kan. Daar begrijpen ze de woorden van Annie M.G. Schmidt beter dan hier: ‘U en ik en wij allemaal kunnen ons gaan bemoeien

met de lectuur van onze kinderen.' Wat let ons? Laten wij inderdaad, volwassenen, ouders en docenten, kinderen weer ónze mening geven en minder naar die van hen luisteren.

© MIRJAM NOORDUIJN / De Groene Amsterdammer
(19-10-2007)

3. LITERATUURLIJST: MEER LEZEN OVER KINDER- EN JEUGDLITERATUUR

Wil je meer lezen over jeugdliteratuur? Deze tips kunnen je helpen.

Hoe maak je een boekenlijst rond een bepaald thema?

- *Peuterboekengids 0-4 jaar, Boek en Jeugd 4-12 jaar, Boek en jeugd 12+* (Biblion)
Jaarboeken met korte besprekingen van verkrijgbare titels, ingedeeld naar leeftijdsgroep, met register op auteur, titel en trefwoord. De titels van de voorlaatste boek en jeugdgidsen vind je op www.boekenjeugd.nl.
- *Thema's in prentenboeken voor peuters en kleuters* (LINC)
Losbladige uitgave met prentenboekenlijsten per thema.
- *www.kb.nl* > zoeken in catalogi en bestanden > algemene catalogi > CBK
Centraal Bestand Kinderboeken, verzameling van wat in de grootste Nederlandse bibliotheken aanwezig is, opzoekbaar op trefwoord en vaak met een korte bespreking en leeftijdsaanwijzing.
- *http://zoeken.bibliotheek.be*
Catalogus van de grootste Vlaamse bibliotheken. Is een goede aanvulling op CBK, omdat deze catalogus veel meer Vlaamse titels bevat (maar minder informatie geeft).

Waar vind je recensies?

- *Leeswelp* (voortzetting van: *Leesidee jeugdliteratuur*) (VLABIN-VBC):
Vakblad met voornamelijk recensies, soms interviews en overzichtsartikelen.
- *Boeken*, literatuurbijlage bij De Morgen
Bevat regelmatig informatie rond jeugdliteratuur. Verschijnt op woensdag.
- *Standaard der Letteren*, literatuurbijlage bij De Standaard
Bevat regelmatig informatie rond jeugdliteratuur. Verschijnt op vrijdag.
- *www.linc-vzw.be* (recensies Pluizer); *www.pluizuit.be*
- *Jeugdliterom* (Biblion)
Online databank met recensies van jeugdliteratuur verschenen in het Nederlandse taalgebied. Enkel voor abonnees.

Waar vind je auteursinformatie?

- *Encyclopedie van de jeugdliteratuur* / Jan van Coillie (red.) (Fontein, 2004)
Bio- en bibliografieën van schrijvers, met achteraan een lijst van beroemde hoofdpersonen en prijzen.
- *Lexicon van de jeugdliteratuur* (Wolters Noordhoff)
Losbladige uitgave over auteurs, illustratoren, genres en thema's.
- *Knipselmappen, biografieën en internationale encyclopedieën*

Waar vind je informatie over leesbevordering in de praktijk?

- *Leesgoed: over boeken, sites en meer voor kinderen van 4-14 jaar* (Biblion)

- Vakblad met artikels over lezen en jeugdliteratuur. Heeft onder andere een vaste rubriek 'boekidee' met werkmodellen bij kinderboeken voor het basisonderwijs.
- *Leesbeesten en boekenfeesten: hoe werken (met) kinder- en jeugdboeken?* / Jan van Coillie (Davidsfonds/Infodok, 2007)
Introductie in de theoretische achtergronden van jeugdliteratuur en een overzicht van genres en hoe men daarmee in de klas aan de slag kan.
  - *Voorlezen kan iedereen* (Davidsfonds/Infodok, 2005)
Basisboek over voorlezen voor kinderen, jongeren en volwassenen.
  - *Lezen om te weten: werken met informatieve boeken in de basisschool* / Anita Wuestenberg (Wolters Plantyn, 2004)
Praktische gids om goede informatieve kinderboeken te selecteren en in de klas te gebruiken.
  - *Leesbevordering, hoe doe je dat? Kinderen en boeken in de klas. Kinderen en boeken in de bibliotheek* (Stichting Lezen en VCOB, 2003)
Brochure met 9 basisprincipes om kinderen warm te maken voor boeken. Ook verkrijgbaar bij Stichting Lezen: concrete suggesties, o.a. naar aanleiding van Jeugdboekenweek.
  - *Attief met boeken: vertellen, ontdekken, spelen, creëren* / Philippe Brasseur (Casterman, 2003)
Speelse en originele ideeën om kinderen van 2 tot 8 jaar zin in boeken te geven.
  - *Leeskracht! gids voor literaire competentie op school* / Toin Duijx (red.) e.a. (Biblion, 2003)
Praktische handleiding om de literaire competentie van studenten uit de lerarenopleiding te vergroten.
  - *Wat zullen we nu beleven* / Margriet Chorus (Lemniscaat, 2003)
Uitgewerkte lesmodellen rond een aantal prentenboeken.
  - *Meesterverteller: verhalen vertellen in het onderwijs* / Jos Walta (Fontein, 2003)
Naast voorlezen is ook vertellen een manier om verhalen door te geven. De specifieke techniek van en de aandachtspunten bij vertellen komen in dit boek aan bod.
  - *VIB's voor kids: onmisbaar in klas en bibliotheek* (Bibart, 2003)
Ideeën om te werken rond boeken in de jeugdbibliotheek en de school.
  - *Leesrijk school- en klasklimaat: een schat aan le(e)sideeën voor het basisonderwijs* / Marleen Colpin et al. (Garant, 2002)
Basisboek over alle aspecten van goed leesonderwijs.
  - *De leesomgeving: hoe volwassenen kinderen kunnen helpen van boeken te genieten* / Aidan Chambers (Davidsfonds/Infodok, 2002)
Vanuit een persoonlijk enthousiasme pleit de auteur voor vrij lezen en een speelse begeleiding door volwassenen.
  - *Vertel eens: kinderen, lezen en praten* / Aidan Chambers (Davidsfonds/Infodok, 2002)
Leesbevorderingsmethode die praten over boeken centraal stelt.
  - *Van boeken ga je denken* / Richard Anthone en Silvie Moors (Acco, 2002)
Gids om te filosoferen met kinderen aan de hand van kinderboeken.
  - *Het huis lijkt wel een schip: handleiding voor het poëzieonderwijs op de basisschool* / Jacques Vos (HB, 2002)
Goed gestructureerd handboek met veel uitgewerkte voorbeelden.
  - *Aan de slag met kinderboeken: een programma leesbevordering ten behoeve van pabostudenten* (Biblion, 2007)
Uitgewerkte lesmodellen rond een aantal thema's en recente kinderboeken.
  - *Boeken maken in de klas* / Margriet Dijkstra en Bea Pompert (Gorcum, 2001)
Handleiding om in klassikaal verband zelf creatief aan de slag te gaan.
  - *Een boekig klimaat* / Josine van den Berg (ABC, 2001)

Inleiding tot het scheppen van een boekgerichte sfeer in voorschoolse opvang en de kleuterklas.

- *Vrij lezen, blijven lezen* / Iris Corstanje en John Louws (Biblion, 2000)
Pleidooi om een inspirerende leesomgeving te creëren in klas en school én om in dit kader plaats te maken om 'vrij' te lezen.
- www.scholenbibliotheek.be
Informatie en ideeën over de samenwerking tussen school en bibliotheek.

Stof tot nadenken

- *Uitgelezen jeugdliteratuur: een ontmoeting met traditie en vernieuwing* / Vanessa Joosen en Katrien Vloeberghs (LannooCampus, 2008)
- *Het verhaal achter de lezer* / Cedric Stalpers (Eburon, 2007)
Verslag van een onderzoek naar de factoren die de verschillen in leesgedrag verklaren bij kinderen en jongeren.
- *Lezen in de lengte en lezen in de breedte: de doorgaande leeslijn in wetenschappelijk perspectief* / Dick Schram (Eburon, 2006)
- *Lezen doen we samen! De praktische consequenties van onderzoek naar leesgedrag en leesbevordering* / Christine Lemaire (Stichting Lezen Nederland, 2004)
Alle resultaten van recent leesbevorderingsonderzoek op een rij.
- *Leesbevordering door ouders, bibliotheek en school: effecten en ontwikkelingen* / Gerbert Kraaykamp (Eburon, 2002)
- *Waarom is lezen plezierig?* / Saskia Tellegen (Eburon, 2002)
Onderzoek naar leesmotivatie en leesbeleving.
- *Dat moet je gelezen hebben: literaire en educatieve canonvorming in de (jeugd)literatuur* / Helma Van Lierop-Debrauwer e.a. (Biblion, 2004)
Congresbundel over het proces van canonvorming en -herziening en hoe verschillende mediators (onderwijs, bibliotheek, critici) dit proces beïnvloeden.
- *En dan nu het slechte nieuws: het kind als antagonist* / Anne Provoost (Stichting Lezen, 2004)
Essay over het kindbeeld dat bij volwassenen leeft en hoe dat beeld de productie van literatuur voor kinderen beïnvloedt.
- *Hoofden uit de mist: over de moderne jeugdliteratuur* / Sjoerd Kuyper (Veen, 2004)
Brieven, essays en bedenkingen van auteur Sjoerd Kuyper over jeugdliteratuur.
- *Literatuur zonder leeftijd* (Biblion, 1993-...)
Publicatiereeks over de studie van kinder- en jeugdliteratuur.

Voor kinderen

- *Hoe word ik schrijver?* / Lonke van Asseldonk en Kees de Boer (ill.)(Ploegsma, 2004)
Schrijftips en oefeningen voor kinderen vanaf ca. 10 jaar.
- *Van schrijver tot boekenkast* / Bas van Lier en Elly Hees (Ploegsma, 1998)
Inleiding voor kinderen over het maken van boeken.
- *Schrijver gevonden* (Lannoo/Biblion, 1999)
Over auteurs en illustratoren, genre's en thema's, afgestemd op kinderen vanaf ca. 10 jaar.

Al de genoemde boeken en nog veel meer kan je raadplegen bij:

Stichting Lezen / Focuspunt Jeugdliteratuur
Frankrijklei 130/4
2000 Antwerpen

Bezoekadres:
Tabaksvest 51
2000 Antwerpen

Voor een afspraak neem je contact op met:

Eva Devos
t 03/201.00.30
e evadevos@stichtinglezen.be

4. DE GOUDEN REGELS VAN STICHTING LEZEN

Sinds 1 juli 2002 heeft de KJV onderdak bij Stichting Lezen. Stichting Lezen wil heel Vlaanderen, jong en oud, aan het lezen krijgen. Daarom organiseert Stichting Lezen in samenwerking met belangrijke professionele partners Boekbaby's, Fahrenheit451, Iedereen Leest, de Jeugdboekenweek, de Kinder- en Jeugdjury Vlaanderen en de Voorleesweek. Verder coördineert ze de Auteurslezingen, onderhoudt ze internationale contacten en stimuleert ze wetenschappelijk onderzoek naar lezen en leesbevordering. Het Focuspunt Jeugdliteratuur vormt een bijzondere opdracht binnen Stichting Lezen en staat voor deskundigheidsbevordering inzake jeugdliteratuur. Als kennis- en expertisecentrum voor leesbevordering is Stichting Lezen het eerste aanspreekpunt van de Vlaamse overheid. Dat is een hele boterham. Maar het is er een die wij, als medewerkers van Stichting Lezen, elke dag opnieuw met smaak eten. Want lezen is onze passie. En die willen we graag delen.

Stichting Lezen laat zich in haar werking leiden door haar eigen vijf gouden regels, waarin je ongetwijfeld ook de KJV zal herkennen:

1 Wat je vroeg leert, leer je voor het leven

Onderzoek heeft uitgewezen dat de meeste volwassenen die van cultuur genieten er in gezinsverband al heel vroeg mee in aanraking zijn gekomen. Zij herinneren zich boeken en muziek in huis, theater- en museumbezoeken die ze prettig vonden. Trouw aan haar missie wil Stichting Lezen kinderen dan ook al op heel jonge leeftijd positieve leeservaringen bezorgen.

De Amerikaanse sociologe Shirley Brice Heath stelt dat je een lezer wordt als je opgroeit in een omgeving waar boeken zijn en als je bovendien ook nog iemand hebt met wie je over boeken kan praten.

2 Kinderen en volwassenen leven in dezelfde wereld

Veel leesbevorderingsprogramma's richten zich tot kinderen. Dat lijkt heel vanzelfsprekend en dat is goed. Maar als kinderen nooit een volwassene zouden zien die met veel plezier leest, dan lijkt lezen alléén iets voor kinderen. Iets dat je ontgroeit zo gauw je volwassen bent.

Stichting Lezen werkt aan een positief leesklimaat voor kinderen én volwassenen en wil samen met het Focuspunt Jeugdliteratuur de jeugdliteratuur ook onder de aandacht brengen van volwassenen.

3 Je leert van wie je bewondert

Als je aan kinderen vraagt wie ze bewonderen, noemen ze in de eerste plaats hun ouders. Op de tweede plaats komen leraren. Voor ouders en leerkrachten, bewonderde voorbeelden, is dat een mooie kans om de kinderen die hun zijn toevertrouwd bij te brengen wat ze zelf belangrijk vinden: waarden, normen, cultuur. Naarmate ze ouder worden, dringen andere idolen de wereld van jongeren binnen. Ook die kunnen een rol spelen bij het overbrengen van boekenliefde.

4 De kunst van het verleiden

Verleiden doe je met het beste dat je in huis hebt. Daarom horen bij al onze projecten boekentips en keuzelijsten. Bovendien is verleiden tot lezen niet eens zo moeilijk, want kinderen en volwassenen zijn dol op verhalen. Verleiden tot lezen doe je met de meest pakkende verhalen, je leest voor uit de mooiste boeken, je zoekt de aantrekkelijkste personages en de prachtigste tekeningen, gedrukt op het mooiste papier.

5 De gemiddelde lezer bestaat niet

De ene mens is de andere niet, de ene achtjarige is de andere niet, geen twee lezers zijn gelijk. Gelukkig maar. Een leeftijdsaanduiding op een boek zegt niet alles. Het ene kind kijkt gefascineerd in een atlas. Een ander houdt van gedichten. Een oud Amerikaans bibliotheekadvies luidt: het juiste boek voor het juiste kind op het juiste ogenblik. Om een adequaat leesadvies te kunnen geven, moet je als leraar, bibliotheekmedewerker of leesbevorderaar niet alleen de persoon die voor je staat kennen, maar je moet ook op de hoogte zijn van de rijkdom van het boekenaanbod. Stichting Lezen helpt daar graag bij.

Colofon

Handleiding Kinder- en Jeugdjury Vlaanderen
Augustus 2010

Redactie en eindredactie: Stichting Lezen

De KJV is een project van Stichting Lezen.
Stichting Lezen wordt gesubsidieerd door de Vlaamse overheid.

www.kjv.be
kjv@stichtinglezen.be

www.stichtinglezen.be
info@stichtinglezen.be